

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu

Strategii rozwoju gminy Lniano

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	
b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	
2. Ogólna charakterystyka gminy	5
a) podstawowe informacje o gminie	
b) syntetyczna charakterystyka ekofizjograficzna gminy	
c) powiązania gminy z systemem przyrodniczym	
d) ogólna charakterystyka stanu środowiska oraz istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	
e) potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (tzw. „opcja zerowa”).	
3. Prognoza zmian charakteru gminy w wyniku realizacji ustaleń dokumentu	13
a) prognoza zmian liczby ludności gminy	
b) prognoza rozwoju funkcji gminy	
c) prognoza zróżnicowań stanu i charakteru przestrzeni gminy	
4. Informacje o zawartości projektu Strategii	14
5. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko	16
Prognoza oddziaływań na środowisko przeprowadzona dla celów i kierunków rozwoju zawartych w analizowanym dokumencie	
Prognoza oddziaływań na środowisko przeprowadzona dla poszczególnych aspektów środowiska	
Prognoza oddziaływań na środowisko – synteza uwzględniająca zróżnicowany charakter oddziaływań. Macierz wyjaśniająca prognozowane oddziaływania bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne	
6. Ustalenia końcowe	40
a) analiza możliwości zastosowania rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania ustaleń projektu Strategii	
b) analiza możliwości rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru	
c) propozycja monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	
d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	
e) wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	
f) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	

Prognozę opracował:
mgr Adam Stańczyk

Styczeń - Luty 2010 r.

1. Wstęp

a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Prognozę oddziaływania na środowisko dla strategii oddziaływania na środowisko sporządza się w oparciu o przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199 poz. 1227).

Zgodnie z powyższą ustawą, prognoza powinna

- zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje monitoringu - dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

- określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska
- b) prognozowane zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (tzw. „opcja zerowa”),
- c) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- d) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

- przedstawiać:

- a) analizę możliwości zastosowania rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Strategii, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- b) analizę możliwości rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym projekcie Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Proponowany zakres niniejszej prognozy, zgodnie z art. 57 powyższej ustawy, został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy. Do uzgodnienia przedłożono następujący szczegółowy zakres opracowania:

1. Wstęp
 - a) informacje o zawartości i głównych celach projektowanego dokumentu,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
2. Ogólna charakterystyka gminy
 - a) podstawowe informacje o gminie,
 - b) ogólna charakterystyka stanu środowiska,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
 - d) potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (tzw. „opcja zerowa”).
3. Informacje o zawartości projektu Strategii
 - a) charakterystyka ustaleń Strategii w zakresie: przyjętych celów i zakładanych kierunków działań oraz ich potencjalnego wpływu na zmiany funkcji i charakteru zagospodarowania oraz zmiany potencjału społeczno-gospodarczego (skala prawdopodobnych zmian w wyniku realizacji Strategii)
4. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko w następujących aspektach:
 - a) różnorodność biologiczną,
 - b) ludzi,
 - c) zwierzęta i rośliny,
 - d) wodę,
 - e) powietrze,
 - f) powierzchnię ziemi,
 - g) krajobraz,
 - h) klimat,
 - i) zasoby naturalne,
 - j) zabytki i dobra kultury,
 - k) dobra materialne,
 - l) macierz wyjaśniająca prognozowane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne
5. Ustalenia końcowe
 - a) analiza możliwości zastosowania rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania ustaleń projektu Strategii
 - b) analiza możliwości rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru
 - c) propozycja monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe i pomocnicze:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- gminny oraz powiatowy program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wraz z materiałami towarzyszącymi,
- Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego,
- Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego,
- raporty o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego z lat 2000-07 (WIOŚ)
- dane Głównego Urzędu Statystycznego
- Ocena stanu sanitarnego województwa kujawsko-pomorskiego (opracowanie Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy)

- inne dane, informacje, opracowania pozyskane w trakcie sporządzania Strategii (głównie pochodzące z Urzędu Gminy)

b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Niniejsze opracowanie, w warstwie merytorycznej, jest podzielone na dwie zasadniczo różniące się części:

1. Informacje na temat zawartości i ustaleń projektu Strategii oraz ogólna charakterystyka gminy, pochodzą z projektu Strategii i zostały rozszerzone na potrzeby niniejszej prognozy o te aspekty, które ze względu na charakter Strategii nie były w tym dokumencie wystarczająco szczegółowo rozpatrywane. Uwarunkowania rozwoju gminy skonfrontowane z ustaleniami Strategii w zakresie planowanego rozwoju gminy, stanowią podstawę do sporządzenia niniejszej prognozy.
2. Właściwa prognoza. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przeanalizowano na dwóch płaszczyznach:
 - W odniesieniu do wykazu planowanych działań (nawiązujących do celów i kierunków rozwoju gminy zawartych w Strategii),
 - W odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiska (dla każdego z aspektów dokonano „sumarycznej” prognozy oddziaływania w wyniku realizacji ustaleń Strategii)

dla następujących aspektów środowiska:

- a) system Natura 2000
- b) różnorodność biologiczna,
- c) ludzie,
- d) zwierzęta i rośliny,
- e) woda,
- f) powietrze,
- g) powierzchnia ziemi,
- h) krajobraz,
- i) klimat,
- j) zasoby naturalne,
- k) zabytki i dobra kultury,
- l) dobra materialne.

Wyniki analiz dla powyższych zagadnień przedstawiono w układzie tabelarycznym, a także skomentowano.

Ponadto w opracowaniu zawarto informacje o charakterze technicznym – związane z wdrażaniem Strategii w kontekście jego oddziaływań na środowisko – analizę możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych, analizę rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, wytyczne dotyczące monitoringu, a także streszczenie w języku niespecjalistycznym.

2. Ogólna charakterystyka gminy

a) podstawowe informacje o gminie

Gmina Lniano położona jest w zachodniej części powiatu świeckiego. Pod względem liczby mieszkańców oraz zajmowanej powierzchni, zaliczana jest do najmniejszych gmin powiatu i mniejszych w województwie. Siedziba gminy, dostępna za pomocą dosyć gęstej sieci dróg powiatowych i gminnych, a także za pomocą drogi wojewódzkiej, położona jest centralnie. Gmina cechuje się nieregularnym kształtem, który jednak ze względu na układ sieci osadniczej i komunikacyjnej, nie wpływa negatywnie na możliwości obsługi mieszkańców.

W strukturze gruntów dominują użytki rolne, zajmujące ponad 60% ogólnej powierzchni. Przydatność gruntów dla produkcji rolniczej jest niska, a wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej należy do najgorszych w zachodniej części województwa. Dominuje kompleks żytni słaby.

Wskaźnik lesistości, wynoszący niespełna 30% lokuje gminę wśród obszarów przeciętnie zalesionych, ale jest wyższy od przeciętnego.

Na terenie gminy najpowszechniej występuje krajobraz równinny, związany genetycznie z sandrem Borów Tucholskich, równiną morenową oraz równinami biogennymi (powstałymi z zarastania jezior). Ważniejsze wyniesienia terenu obserwowane są w okolicach Jędrzejewa oraz Błądzimia. Większość gminy leży na wysokości około 100 - 110 m npm.

Niewielka powierzchnia w północnej części gminy wchodzi w skład Wdeckiego Parku Krajobrazowego oraz otuliny Parku, natomiast fragmenty zachodniej części leżą w Śliwickim Obszarze Krajobrazu Chronionego. Łącznie obszary prawnie chronione zajmują na terenie gminy niespełna 23% ogólnej powierzchni, co w tej części województwa jest wskaźnikiem niskim. Północna część gminy została niedawno włączona do sieci Natura 2000 (w ramach dyrektywy ptasiej).

Gmina charakteryzuje się raczej korzystnie rozwiniętą siecią osadniczą. Składa się ona z 16 miejscowości wchodzących w skład 11 sołectw, z których aż 9 liczy ponad 200, a 6 ponad 300 mieszkańców. Wszystkie sołectwa liczące ponad 200 mieszkańców, ze względu na prezentowany potencjał demograficzny zaliczyć należy do grupy rozwojowych. Miejscowość gminna, zamieszkiwana przez ok. 1,2 tys. osób zaliczana jest do większych wsi w skali województwa, natomiast Błądzim (ok. 630 mk) do grupy średnich.

Struktury ludności wykazują relatywnie korzystne wskaźniki. Liczba ludności stagnuje, co jest wynikiem minimalnych bezwzględnych wartości przyrostu naturalnego i ruchu migracyjnego. Prognoza demograficzna wykazuje, iż do 2020 gmina cechować się będzie nieznacznymi zmianami liczby ludności, nastąpią natomiast znaczne zmiany jej struktury wiekowej - należy spodziewać się sukcesywnego wzrostu liczby ludności starszej i spadku udziału dzieci i młodzieży.

Obsługa mieszkańców w zakresie infrastruktury społecznej jest skoncentrowana w większości w siedzibie gminy. Ze względu na mały obszar gminy, usługi są łatwo dostępne. Niekorzystnym uwarunkowaniem w zakresie kształtowania jakości życia mieszkańców, jest słabszy od przeciętnego rozwój niektórych usług, przede wszystkim opieki przedszkolnej, placówek kulturalnych (poza biblioteką), a także bardzo słaba aktywność społeczna, mierzona funkcjonowaniem stowarzyszeń, organizacji, związków, itp.

Gmina w ostatnich latach notuje pogorszenie wskaźników przedsiębiorczości, co jest winą stagnacji przedsiębiorczości w gminie, podczas gdy w innych gminach ciągle ma miejsce zwiększanie liczby firm. Obiektywny wskaźnik nie wyróżnia gminy negatywnie na tle innych obszarów wiejskich powiatu, ale porównanie dynamiki świadczy na niekorzyść i jest powodem niepokoju. Zakłady przetwórstwa mięsnego „Viola”, będące głównym przedsiębiorstwem na terenie gminy, zaliczają się do rozpoznawalnych zakładów w branży i są swoistym „ambasadorem gminy”, gdyż są powszechnie kojarzone z nazwą gminy, a dodatkowo odbierane pozytywnie. Rolnictwo na terenie gminy, pomimo niesprzyjających warunków, jest podstawową funkcją. Przy braku danych, w ocenie potencjału rolnictwa należy bazować na dostępnych przesłankach. Pozwalają one sytuować gminę wśród zaznaczających się producentów żywności w powiecie - znaczenie gminy jest tu wyraźnie większe, niż to wynikające z udziału w powierzchni, czy liczbie mieszkańców powiatu. Gmina posiada możliwości rozwoju turystyki, jednak podkreślić należy, że sąsiednie obszary ze względu na bardzo duże walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, stanowią bardzo poważną konkurencję w pozyskiwaniu turystów. Obecnie potencjał turystyczny gminy (mierzony bazą) jest niewielki. Ze względu na uwarunkowania rozwoju różnych rodzajów działalności turystycznych, funkcja ta może być perspektywnie traktowana jako uzupełniające źródło dochodów dla części mieszkańców gminy.

Komunikacja drogowa na terenie gminy realizowana jest przez dwie drogi wojewódzkie oraz dosyć gęstą sieć dróg powiatowych i gminnych. Drogi najwyższej rangi charakteryzują się raczej dobrym stanem technicznym, choć część dróg powiatowych jest zbyt wąska. Przez teren gminy biegnie linia kolejowa drugorzędno znaczenia Grudziądz - Laskowice Pomorskie - Tuchola - Chojnice, na której zlokalizowano 1 przystanek. Komunikacja kolejowa nie funkcjonuje zbyt dobrze i nie wystarcza dla prawidłowej obsługi ludności. Gmina charakteryzuje się niewystarczająco dobrą dostępnością w komunikacji publicznej (PKS) z ośrodka powiatowego. Mieszkańcy sygnalizują kłopoty w dostępności do Świecia. Gmina jest prawie w całości zwodociągowana, natomiast sieć kanalizacyjna (tworzona na bazie powstałej w początku lat 90-tych oczyszczalni w Lnianku) obejmuje około 60% ludności, co na obszarach wiejskich jest wskaźnikiem wysokim. Potencjalnie na terenie gminy istnieje możliwość rozwoju sieci gazowej, na bazie gazociągu wysokiego ciśnienia przebiegającego w południowej części gminy.

Przeprowadzone analizy wskazują, że dominującą funkcją gminy Lniano jest rolnictwo. Zaznacza się udział funkcji pozarolniczych - oprócz lokalnej przedsiębiorczości, w badaniu ankietowym mieszkańcy wykazują na dosyć dużą skalę wyjazdów do pracy. Należy przypuszczać, że w kolejnych latach znaczenie rolnictwa utrzyma się, a szansą na odpływ nadmiaru siły roboczej z rolnictwa, a także na wchłonięcie znacznego napływu młodej ludności do grupy produkcyjnej, jest dalszy rozwój przedsiębiorczości oraz utrzymywanie wyjazdów do pracy do sąsiednich miejscowości (głównie Świecia). Należy także wspierać wszelkie inicjatywy na rzecz rozwoju działalności leśnych i przetwórstwa drewna oraz na rzecz rozwoju turystyki, w tym agroturystyki, jednak mało prawdopodobne jest, by w następnych latach funkcja turystyczna odgrywała znaczącą rolę.

Reasumując, najważniejsze uwarunkowania rozwoju gminy, które będą determinowały kierunki i charakter zmian w kolejnych latach, to:

1. rolniczy charakter - co samo w sobie nie ma ani pozytywnego ani negatywnego wpływu, wyznacza jedynie kierunek rozwoju gminy;
2. bliskość Świecia - co sprzyja dostępności miasta (i jest uwarunkowaniem jednoznacznie pozytywnym, także uwzględniając wysoki potencjał Świecia, które należy do prężniejszych miast powiatowych), ale równocześnie niewystarczający stan rozwoju połączeń komunikacji publicznej, co powoduje, że dla niezmotoryzowanych mieszkańców oraz mieszkańców miejscowości nie obsługiwanych przez PKS, dostęp do miasta jest utrudniony - teoretycznie to negatywne uwarunkowanie może zostać przewyżnione (zmiana organizacji przewozów PKS),
3. mała powierzchnia i mała liczba mieszkańców, co rzutuje negatywnie na możliwości rozwoju w niektórych aspektach (np. rozwój przedsiębiorczości, koszty funkcjonowania usług publicznych) - jest to zagadnienie, którego fizycznie nie można przewyżnić, ale teoretycznie możliwe jest łagodzenie skutków (poprzez przeznaczanie większych nakładów na zadania własne),
4. prognoza demograficzna, wskazująca na postępujące starzenie społeczności - jest to uwarunkowanie, które wyznacza niezbędne kierunki działań, w celu przystosowania gminnej infrastruktury do funkcjonowania w warunkach zupełnie innego, niż obecnie zapotrzebowania; jest to uwarunkowanie powszechne i dotyczy wszystkich gmin.

b) syntetyczna charakterystyka ekofizjograficzna gminy

Charakterystyka fizyczno-geograficzna. Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina Lniano położona jest w obszarze mezoregionu Wysoczyzny Świeckiej, wchodzącego w skład makroregionu Pojezierzy Południowopomorskich. Rzeźba terenu gminy ma charakter młodoglacjalny. Została ukształtowana w czasie ostatniego zlodowacenia, około 16,5 tys. lat temu. Gmina charakteryzuje się zróżnicowaniem rzeźby terenu, którą tworzą różne formy zarówno akumulacyjnej, jak i erozyjnej działalności glacialnej i fluwioglacjalnej. Najpowszechniejszy jest krajobraz równinny, genetycznie związany z równiną sandrową (zwłaszcza na

południu), równiną morenową (w części środkowej i północnej), a w części południowej wynika on także z obecności znaczących powierzchni równin biogennych (powstałych z zarastania jezior).

Największe powierzchnie równin biogennych notowane są w okolicach: na północ od jeziora Ostrowite, na wschód od Bładzimia i południowo-wschód od Jeziorek, na północ od Lniana, na zachód od Jędrzejewa, na zachód od Lubodzieża. Tereny te ze względu na zwiększoną wilgotność są naturalnym środowiskiem dla łąk. Większe wyniesienia terenu obserwowane są w okolicach Jędrzejewa (na pd-wsch od wsi) oraz Bładzimia (na pn-zach). Najważniejsze formy erozyjne to dolinki rzek, głównie Mukrz i Ryszki. Niewielkie formy erozyjne spotykane są także w południowej zalesionej części gminy. Większość terenu gminy leży na wysokości około 100 - 110 m npm, a większe wyniesienia są rzadkością. Najniżej położony punkt - w dolinie Ryszki ma wysokość poniżej 90 m npm.

Konsekwencją genezy form jest ich litologia, a tym samym charakter pokrywy glebowej. Gleby wykształcone na sandrach to przede wszystkim niezbyt przydatne dla rolnictwa gleby rdzawe i bielicoziemne. Gleby powstałe na równinie morenowej to przede wszystkim gleby brunatne i płowe. W rynnach oraz dolinach cieków wykształciły się różne rodzaje gleb organicznych i mineralno-organicznych. Generalnie gmina charakteryzuje się niezbyt korzystnymi warunkami glebowymi dla rozwoju rolnictwa - dominują gleby kompleksów żytnych.

Gmina położona jest w dorzeczu Wisły, leżąc w zlewni Wdy. Większość powierzchni gminy odwadniana jest przez rzekę Mukrz, będącą głównym ciekim na jej terenie, choć biegnącą tylko wzdłuż jej środkowo-zachodniej granicy i uchodzącą do rzeki Ryszka (prawy dopływ Wdy), będącej z kolei na krótkim odcinku północno-zachodnią granicą gminy. W południowej części gminy rozwinięta jest gęsta sieć rowów i kanałów. Obszar ten częściowo odwadniany jest do jeziora Lubodzież (zlewnia cząstkowa rzeki Wyrwa), a częściowo ma charakter terenu bezodpływowego. Wskaźnik jeziorności (udział powierzchni jezior w pow. ogólnej) oceniany jest w gminie na około 2-3%. Wg Atlasu jezior Polski (A.Choińskiego) na terenie gminy jest 11 jezior, z tego 7 nazwanych. Największe jeziora to Ostrowite, Bładzimskie, Lubodzież i Dąbrowa, mające powierzchnię odpowiednio: 57,5; 51,0; 40,0 i 30,0 ha. Największą głębokość notuje jezioro Bładzimskie (ponad 34 m), które również ma największą objętość (4,7 mln m³).

Około 2400 ha, czyli prawie 27% powierzchni gminy zajmują lasy i grunty leśne (leżące w strukturach Nadleśnictwa Zamrzenica). Lesistość w gminie jest więc nieco wyższa od przeciętnej wojewódzkiej (ok. 23%).

Lokalny klimat - warunki klimatyczne obserwowane w gminie - jest typowy dla okolicznych obszarów i w żaden sposób nie wpływa pozytywnie lub negatywnie, w porównaniu z sąsiednimi gminami, na możliwości rozwoju.

Ochrona przyrody. Gmina Lniano charakteryzuje się niewielkim udziałem obszarów prawnie chronionych, wchodzących w skład ekologicznego systemu obszarów chronionych. Zajmują one powierzchnię około 2 tys. ha, co stanowi około 22,7% ogólnej powierzchni gminy.

Na terenie gminy najwyższą rangę pod względem rygorów ochrony, ma Wdecki Park Krajobrazowy, który na terenie gminy zajmuje powierzchnię 378 ha w północnej części w sołectwie Brzemiona. Część Parku położona w gminie to zaledwie 2% całej powierzchni Parku. Podobną powierzchnię zajmuje otulina Parku, leżąca w sołectwach Brzemiona i Mszano.

Południowo-zachodnią część gminy (sołectwo Bładzim; z jeziorami Bładzimskim, Ostrowite i Dąbrowa) oraz okolice Lniana (na zachód od rzeki Mukrz) - łącznie o powierzchni 1600 ha, zajmuje Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu.

Powierzchnia wymienionych form nie zmienia się od wielu lat, natomiast wzrosła powierzchnia użytków ekologicznych, które przed 10-laty (dane z okresu, gdy sporządzano pierwszą edycję Strategii) zajmowały nieco ponad 20, a obecnie 32 ha.

Częściowo na terenie gminy leży Zespół przyrodniczo – krajobrazowy "Dolina Rzeki Ryszki". Położony jest w granicach gmin: Cekcyn, Lniano, Osie o powierzchni ogólnej 358,41 ha. Przedmiotem ochrony jest dolina rzeki Ryszki, mocno wcięta w równinę sandrową Borów Tucholskich, zróżnicowana pod względem florystyczno – fitosocjologicznym i charakteryzująca się niezwykle malowniczym krajobrazem. Urody temu obiektowi nadają ekstensywnie użytkowane łąki z licznymi zbiorowiskami turzyc.

Znaczna część gminy – leżąca na północ i na zachód od drogi 239 i na północ od drogi 240, leży w południowej części rozległego obszaru (rozciągającego się w większej części w województwie pomorskim i obejmującego północno-zachodnią część kujawsko-pomorskiego) chronionego w ramach dyrektywy ptasiej sieci Natura 2000 - jest to obszar określony jako PLB220009 Bory Tucholskie. Obszar PLB220009 jest charakteryzowany następująco: w ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, tracz długodzioby (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku). Największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych. Bogata lichenoflora. Dobrze zachowane torfowiska i zbiorowiska leśne. Stanowiska licznych gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym gatunków reliktowych. Bogata chiropterofauna. Niestety dostępna dokumentacja nie pozwala na stwierdzenie, które z powyższych walorów występują na terenie gminy w okolicy analizowanego obszaru - podkreślić należy, że jest to obszar bardzo rozległy, a analizowany obszar znajduje się w jego skrajnej, przygranicznej części.

Tab. Powierzchnia obszarów chronionych w gminach powiatu świeckiego w 2008 roku.

gmina	powierzchnia (ha)
Powiat świecki	70 996,7
Bukowiec	34,5
Dragacz	10 799,9
Drzycim	3 767,3
Jeżewo	10 333,4
Lniano	1 978,1
Nowe	7 215,9
Osie	19 540,6
Pruszcz	2 766,3
Świecie	8 465,1
Świekatowo	10,6
Warlubie	6 085,0

Obliczenia własne na podstawie US w Bydgoszczy

Jako główne rodzaje zagrożeń, wskazuje się: eksploatację torfu, kredy, piasku; zmiany stosunków wodnych, zagrożenie eutrofizacją siedlisk oligotroficznych; presja turystyczna, zabudowa lotniskowa, zabudowa rozproszona, kłusownictwo, drapieźnictwo ze strony norki amerykańskiej, odpady, ścieki, zanieczyszczenie wód, zakładanie upraw plantacyjnych (borówka amerykańska).

Reasumując, należy stwierdzić, iż na tle powiatu wielkość i ranga obszarów chronionych jest w gminie stosunkowo niewielka, stąd nie odgrywają one znaczącej roli w systemie obszarów chronionych województwa. Sąsiednie gminy – Cekcyn, Osie, Drzycim, Lubiewo mają znacznie większy udział powierzchni chronionych, są tu także obecne formy wyższej rangi – rezerwy przyrody, a parki krajobrazowe zajmują znacznie większe powierzchnie. Gmina jest od północy, zachodu i północno-wschodu „otoczona” obszarami chronionymi, nie będąc jednocześnie obciążona ograniczeniami wynikającymi z planów ich ochrony.

c) powiązania gminy z systemem przyrodniczym

Wszystkie istotne elementy środowiska przyrodniczego gminy stanowią fragmenty większych jednostek, mających swoje kontynuacje w sąsiednich gminach. Jednostki te cechują się zróżnicowanym charakterem i zróżnicowaną wielkością (począwszy od małych form znaczenia lokalnego, po wielkie formy o zasięgu obejmującym kilka powiatów). Osadzenie w systemie przyrodniczym tej części województwa jest bardzo silne – gmina jest integralną jego częścią i w praktyce nie ma na terenie gminy żadnej istotnej formy morfologicznej lub przyrodniczej, która nie byłaby częścią większej całości, mającej swoją kontynuację poza granicami gminy. Warto zauważyć, że gmina Lniano ma nieregularny kształt, co sprzyja powstawaniu tego typu powiązań i zależności.

Analizując „osadzenie” gminy w systemie przyrodniczym należy zwrócić uwagę zwłaszcza na następujące aspekty:

- a) część gminy jest objęta ochroną przyrody w randze parku krajobrazowego, otuliny parku, obszaru chronionego krajobrazu oraz sieci Natura 2000 – wszystkie te formy są bardzo rozległe i obejmują także tereny w sąsiednich gminach i powiatach (obszar Natura 2000 „Bory Tucholskie” obejmuje znaczące tereny w północnej części kujawsko-pomorskiego oraz w południowej części województwa pomorskiego). Położenie w ramach tych samych form chronionych wskazuje na występowanie podobnych uwarunkowań, ale wiąże się także z funkcjonowaniem w ramach tych samych reżimów ochrony – możliwości rozwoju zagospodarowania są takie same w ramach całych jednostek,
- b) lasy „wkraczające” na teren gminy od strony zachodniej i północnej są częścią rozległego kompleksu Borów Tucholskich,
- c) południowa i środkowa część gminy leży na wysoczyźnie, która pod względem rzeźby, krajobrazu, przydatności gruntów ma swoją kontynuację w kierunku południowym i wschodnim – kilka gmin tego obszaru wykazuje bardzo podobne predyspozycje, jest to bardzo istotne uwarunkowanie rozwoju rolnictwa – wspólne dla całego obszaru wysoczyzny świeckiej,
- d) stanowiące ciągi ekologiczne doliny cieków Mukrz, Ryszka oraz podmokłe obniżenie w okolicach wsi Mszano-Brzemiona mają swoje kontynuacje w sąsiednich gminach. Nie są to duże formy – ich rozciągłość wynosi zaledwie po kilka-kilkanaście kilometrów, ale bardzo dobrze ilustrują zależności występujące w układach typowo lokalnych – łatwo dostrzegalnych z perspektywy zwykłego mieszkańca.
- e) stan środowiska – sąsiednie gminy (z wyjątkiem zurbanizowanej gminy Świcie) prezentują podobny charakter funkcjonalny, a więc także podobny charakter i intensywność generowanych zanieczyszczeń – stan środowiska, ale także czynniki zewnętrzne go kształtujące, są w tych jednostkach – podobne.

d) ogólna charakterystyka stanu środowiska oraz istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Gmina położona jest poza bezpośrednim sąsiedztwem dużych aglomeracji miejsko-przemysłowych, co eliminuje część zagrożeń komunalnych i przemysłowych generowanych przez te wielkie skupiska ludności i działalności gospodarczych. W klasyfikacji jakości środowiska gmin (wykonanej w latach 90-tych, gdy poziom zagrożeń środowiska był wyższy, niż obecnie), zaliczona została do grupy A, czyli gmin, na terenie których nie występują praktycznie zagrożenia lub mają one charakter punktowy. W 4-stopniowej skali, kategoria A oznacza najlepszy stan środowiska.

Gmina z wymienionych powyżej względów, nie jest obszarem tak intensywnego i szczegółowego monitoringu ze strony Inspekcji Ochrony Środowiska, jak największe miasta i gminy o silnie rozwiniętym, niebezpiecznym dla środowiska, przemyśle, stąd ilość dostępnych danych i informacji dotyczących stanu środowiska, jest znacznie mniejsza.

Dostępność danych na temat stanu środowiska w gminie jest bardzo mała. Najnowsze badania stanu wód w jeziorach pochodzą z końca lat 90-tych (wówczas Błędzkie lokowano w II, a Ostrowite – w III klasie). Trudno ocenić na ile możliwa była zmiana stanu wód w ostatnich latach - wprawdzie w gminie rozwinięto sieć kanalizacyjną, ale gospodarka rolna będąca głównym źródłem zanieczyszczeń, nadal jest prowadzona równie intensywnie, jak przed laty. W ostatnich latach nie badano także wód płynących na terenie gminy - badania rzeki Ryszki sprzed wielu lat wskazywały na dosyć duży poziom zanieczyszczeń związany ze spływem powierzchniowym powodowanym przez działalności rolnicze; rzeka Wyrwa (w której zlewni leży południowa i środkowa część gminy) przy ujściu klasyfikowana była w IV klasie czystości. Brakuje danych na temat stężeń zanieczyszczeń w powietrzu. Korzystnym uwarunkowaniem jest fakt, że przy przewadze wiatrów zachodnich, na teren gminy nie napływają istotne zanieczyszczenia – tereny położone na zachód od gminy (powiaty tucholski i sępoleński) należą do najczystszych na terenie województwa.

Warto zauważyć, że powiat świecki należy do obszarów o niezwykle wysokich wskaźnikach generowanych zanieczyszczeń powietrza, wytwarzanych ścieków i odpadów przemysłowych. W zakresie niektórych parametrów, powiat wytwarza znaczącą część wszystkich zanieczyszczeń powstających na terenie województwa. Może powodować to mylne wrażenie, że cały obszar powiatu należy do obszarów zdegradowanych, podczas gdy dane te odnoszą się w praktyce wyłącznie do miasta Świecie (błędnym interpretacjom sprzyja sposób publikowania niektórych danych – na mapach są one odnoszone do całego powiatu, a nie do miejsc, gdzie rzeczywiście powstają).

Przy braku danych statystycznych możliwe są tylko pewne, ogólne oceny stanu środowiska w gminie. Należy przyjąć, że głównymi rodzajami zanieczyszczeń i zagrożeń przyrody, są:

- niska emisja z indywidualnych, mało efektywnych urządzeń grzewczych,
- zanieczyszczenia wód powodowane przez gospodarkę rolną (spływ powierzchniowy),
- zanieczyszczenia, zagrożenia i uciążliwości powodowane przez ruch samochodowy (zaliczyć tu należy nie tylko emisję spalin, ale także hałas i zagrożenia dla bezpieczeństwa mieszkańców).

Są to więc zagrożenia typowe – powszechne także w innych obszarach – i nie przyjmują tu one szczególnie niebezpiecznego natężenia.

Do potencjalnych zagrożeń szczególnych zaliczyć należy ryzyko katastrofy komunikacyjnej – związanej z transportem materiałów niebezpiecznych na drogach wojewódzkich (239 i 240) oraz na liniach kolejowych biegnących przez teren gminy.

Powyższe informacje, pomimo iż mają charakter jedynie pośredni i bardzo pobieżny, pozwalają jednak stwierdzić, iż gmina charakteryzuje się dobrym stanem środowiska naturalnego.

Gmina nie wykazuje szczególnych problemów ekologicznych, istotnych z punktu widzenia realizacji ustaleń analizowanej Strategii. Należy jednak zwrócić uwagę na następujące determinanty przyrodnicze funkcjonowania i rozwoju gminy:

1. Gmina cechuje się typowo wiejskim zagospodarowaniem wynikającym z dobrze rozwiniętego tradycyjnego rolnictwa. Konsekwencją tego jest charakterystyczny krajobraz, pozbawiony form industrialnych, wielokubaturowych, itp. Jest on jednym z walorów gminy, który wart jest ochrony i zachowania, gdyż obszary tego typu są obecnie już coraz rzadziej spotykane na obszarach wiejskich.
2. Gmina cechuje się stosunkowo dobrym stanem środowiska. Poza zagrożeniami i emisjami typowymi dla osadnictwa wiejskiego w obszarach rolniczych (a więc związanych z nawożeniem pól, emisją z

indywidualnych systemów grzewczych, zagrożeniami dla wód i gruntu związanych z nieszczelnością szamb oraz z hodowlą przy gospodarstwach indywidualnych, itp.) nie notuje się zasadniczych, istotnych zagrożeń lub skażeń środowiska. Wszystkie wspomniane oddziaływania cechują się jednak stosunkowo małą skalą i nie stanowią poważnego zagrożenia dla środowiska gminy.

3. Znaczna część gminy jest objęta ochroną. Na uwagę zasługuje przede wszystkim położenie dużej części gminy w sieci Natura 2000 (obszar wyznaczony na podstawie dyrektywy ptasiej), ponieważ jest to uwarunkowanie stosunkowo nowe a dotyczy kilku miejscowości. Zasady ochrony tego obszaru mogą ograniczać niektóre rodzaje działalności. Położenie niewielkich części gminy w granicach parku krajobrazowego oraz w obszarze chronionego krajobrazu nie ma tak dużego znaczenia, ponieważ są to w większości obszary niezamieszkałe, a ponadto uwarunkowanie to występuje od dawna i zasady ochrony oraz ograniczenia z nich wynikające, są powszechnie znane.

e) potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (tzw. „opcja zerowa”).

Przystępując do dokonania analizy tzw. opcji zerowej, czyli prognozy zmian środowiska, które zaszłyby w przypadku braku realizacji ustaleń ocenianego dokumentu, należy podkreślić specyfikę opracowania, jakim jest strategia rozwoju lokalnego:

- przede wszystkim strategia nie jest opracowaniem obligatoryjnym (aczkolwiek zdecydowana większość gmin dąży do posiadania aktualnej strategii rozwoju), co oznacza iż możliwe jest zarządzanie gminą i właściwa realizacja zadań gminnych w sytuacji nie posiadania tego dokumentu,
- podkreślić także należy, że strategia nie jest prawem miejscowym, a jedynie „deklaracją woli” na temat kierunków rozwoju gminy - deklaracją uwzględniającą zarówno aspiracje samorządu, jak i mieszkańców - oznacza to, że strategia jest swoistym „porozumieniem” co do optymalnych kierunków przyszłego rozwoju gminy, ale jej przyjęcie nie oznacza, że wszystkie jej ustalenia wejdą w fazę realizacji,
- strategia ma na celu wskazanie i usystematyzowanie potrzeb w zakresie rozwoju gminy - podstawową zaletą i celem strategii jest więc „zebranie” w jednym dokumencie całości istotnych zagadnień, co ma ułatwić zarządzanie gminą (a jednocześnie ma walor promocyjny dla mieszkańców), ale wszystkie te działania mogą być podejmowane i realizowane także na podstawie innych dokumentów lub decyzji samorządu - strategia nie jest tu opracowaniem niezbędnym,
- wpływ strategii na możliwości rozwoju gminy może być jednak bardzo istotny w pewnych sytuacjach, gdyż finansowanie ze źródeł zewnętrznych niektórych przedsięwzięć jest możliwe tylko wtedy, gdy mają one potwierdzenie w ustaleniach strategii - tym samym brak strategii może wpływać hamująco na rozwój.

W świetle powyższego, należy więc stwierdzić, że w przypadku braku strategii praktycznie wszystkie zamierzenia dotyczące rozwoju gminy, także mogłyby zostać zrealizowane. Strategia jest jednak dokumentem, które porządkuje zamierzenia, ułatwia zarządzanie gminą oraz ułatwia pozyskanie środków na dokonywanie inwestycji. W tym kontekście, strategia „przyśpiesza” rozwój, a więc eskaluje zarówno wszystkie pozytywne, jak i negatywne oddziaływania, które mogą mieć miejsce wskutek realizacji jej ustaleń.

Ze względu na specyfikę opracowania, jakim jest strategia rozwoju lokalnego, w tym przypadku - w przeciwieństwie do innych opracowań z zakresu planowania przestrzennego, nie wystąpią tak zasadnicze różnice pomiędzy opcją zerową, a przyjęciem dokumentu. W opcji zerowej należy jednak zwrócić uwagę na dwa podstawowe aspekty związane ze spowalnianiem rozwoju:

- pogarszanie konkurencyjności gminy na tle sąsiednich obszarów - co pośrednio będzie wpływać na warunki życia mieszkańców,
- spowolnienie rozwoju infrastruktury technicznej, co zwłaszcza w przypadku infrastruktury kanalizacyjnej będzie miało negatywne skutki środowiskowe.

W praktyce jedynym pozytywnym skutkiem spowolnienia rozwoju, byłoby zmniejszenie oddziaływań, które zaszłyby wskutek prowadzonych prac ziemnych, budowlanych, modernizacji istniejących obiektów, itp.

Ponieważ dostrzega się silny pozytywny związek pomiędzy poziomem zamożności społeczeństwa, a jego dbałością o stan przyrody, to z punktu widzenia oddziaływania na środowisko ewidentnie „opłaca się” stwarzać warunki dla rozwoju ekonomicznego gminy. Z kolei stwarzanie lepszych warunków dla rekreacji, poprawa estetyki gminy, umożliwianie realizacji zainteresowań w placówkach kulturalnych, powoduje powstawanie znacznie silniejszych związków z miejscem zamieszkania (tożsamość lokalna, społeczeństwo obywatelskie), co zawsze skutkuje dużo większym zaangażowaniem w sprawy rozwoju lokalnego; przeciwdziała także odpływowi migracyjnemu.

W świetle powyższego, wariant zerowy jest gorszym rozwiązaniem i należy dążyć do przyjęcia dokumentu i realizacji jego ustaleń.

3. Prognoza zmian charakteru gminy w wyniku realizacji ustaleń dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko planowanych w Strategii założeń rozwojowych jest silnie współzależna z przewidywanym tempem i charakterem zmian stanu gminy. Strategia stwarza tylko warunki dla rozwoju określonych działalności w określonej przestrzeni, ale oddziaływanie na środowisko zależne będzie ściśle od potencjału, jaki wykazywać będzie gmina w zakresie generowania tych procesów i działalności. Ustalenia Strategii nie będą powodować oddziaływania aż do czasu, gdy nie zostaną wdrożone (zrealizowane), więc analiza potencjalnego wpływu na środowisko powinna uwzględniać nie tylko ramy rozwoju jakimi są ustalenia Strategii, ale także prawdopodobieństwo zaistnienia tych oddziaływań (realizacji tych ustaleń).

a) prognoza zmian liczby ludności gminy

Na terenie gminy należy się spodziewać stagnacji liczby ludności. Możliwy jest nieznaczny wzrost, choć bardziej prawdopodobny - niewielki spadek. Będą to jednak zmiany nie wpływające w sposób zauważalny na liczbę mieszkańców. **Tym samym - nie zmieni się charakter tych oddziaływań na środowisko, które zależne są od liczby mieszkańców.**

Z punktu widzenia realizacji zadań własnych, znacznie ważniejsza jest prognoza zmian struktur, czyli liczebności poszczególnych grup wiekowych. W gminie obserwowane będą procesy starzenia społeczeństwa, typowe dla całego regionu, przejawiające się rosnącym udziałem starszych grup w strukturze wieku przy znacznym spadku grupy młodej – w efekcie tego procesu zasadniczej zmianie ulegają proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi, czego ważną konsekwencją jest zmiana zapotrzebowania na usługi sfery publicznej. Znacznie rośnie popyt na usługi związane ze służbą zdrowia, opieką społeczną, dostępnością komunikacyjną (mniejsza mobilność ludności starszej), kulturą (zagospodarowanie wolnego czasu). W tym kontekście szczególnie ważne są ustalenia Strategii dotyczące dostosowania usług i przestrzeni gminy do spodziewanej struktury popytu.

b) prognoza rozwoju funkcji gminy

Gmina utrzyma dotychczasowy rolniczy charakter, W Strategii bardzo dużo miejsca poświęca się dywersyfikacji źródeł utrzymania oraz tworzeniu warunków do rozwoju funkcji pozarolniczych, ale obiektywna prognoza spodziewanych zmian w perspektywie 1-2 dekad wskazuje, że bardzo mało realna jest zasadnicza zmiana oblicza gminy. Nawet jeśli pomyślnie rozwijać się będzie przedsiębiorczość i liczba działających podmiotów będzie rosła, to na terenie gminy wciąż dominować będzie typowo wiejski-rolniczy krajobraz, a gmina wykazywać będzie tradycyjny rolniczy charakter.

Warto zauważyć, że praktycznie wszystkie działania planowane w Strategii mają bardzo dobry wpływ także na poprawę warunków prowadzenia gospodarki rolnej, a więc będą sprzyjały umacnianiu tej funkcji i poprawie jej efektywności.

Odchodzenie od pracy w rolnictwie będzie następowało także wskutek wyjazdów do pracy poza teren gminy - a więc zmiany w zakresie bazy ekonomicznej i źródeł utrzymania ludności nie muszą się wiązać

bezpośrednio ze zmianami struktur i charakteru przestrzeni gminy. Zmiany zagospodarowania będą bez wątpienia wtórne i będą cechować się dużo mniejszym natężeniem.

Jednym z potencjalnych kierunków rozwoju gminy jest rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych. Ze względu na szczegółowe predyspozycje gminy nie należy jednak zakładać dynamicznego rozwoju tych działalności na dużą skalę - obiektywnie gmina nie jest obszarem o aż tak dużej atrakcyjności walorów, by stać się miejscem masowego (czy choćby wzmożonego) napływu turystów. Tym samym prawdopodobnie nie nastąpi rozwój zagospodarowania na dużą skalę - mający istotny wpływ na charakter przestrzeni.

Powyższa analiza wskazuje, że **zmiany charakteru funkcjonalnego gminy nie będą znaczące i z tego tytułu w zasadzie nie zmieni się rodzaj generowanych oddziaływań na środowisko, a natężenie tych oddziaływań będzie prawdopodobnie tylko nieco większe, niż obecnie.**

c) prognoza zróżnicowań stanu i charakteru przestrzeni gminy

W związku z prognozowaną stagnacją liczby ludności oraz prognozowanymi niewielkimi zmianami w zakresie charakteru funkcjonalnego (zmianami, które nie będą skutkować poważnymi zmianami zagospodarowania) nie przewiduje się zmian charakteru przestrzeni gminy. Relacje pomiędzy poszczególnymi miejscowościami i częściami gminy, dotyczące liczby mieszkańców czy pełnionych działalności, zostaną zachowane. Jedynym wyjątkiem jest ograniczanie rozwoju pewnych rodzajów działalności w części północnej (chronionej, w tym w ramach sieci Natura 2000, co jest uwarunkowaniem stosunkowo nowym i z tego powodu, jak dotąd nie miało większego wpływu na możliwości rozwoju). Tym samym, **poza relatywnie nieco niższą intensywnością zagospodarowania w części północnej gminy, nie przewiduje się zmian w charakterze i natężeniu oddziaływań na środowisko generowanych w różnych częściach gminy.**

4. Informacje o zawartości projektu Strategii

Strategia jest opracowaniem składającym się z dwóch zasadniczych części:

- a) diagnozy stanu gminy, opracowanej w formie zeszytu zawierającego analizy następujących zagadnień: uwarunkowania zewnętrzne funkcjonowania gminy (rola, miejsce, pozycja gminy na tle powiatu i województwa), zagadnienia przyrodnicze, zagadnienia społeczne (w tym procesy i struktury demograficzne oraz jakość życia mieszkańców), zagadnienia gospodarcze (przedsiębiorczość, rolnictwo, turystyka, tereny inwestycyjne gminy) oraz zagadnienia infrastruktury (komunikacja i infrastruktura techniczna). Celem diagnozy jest maksymalnie pełne rozpoznanie stanu rozwoju i potencjału rozwojowego gminy.
- b) wizji rozwoju, czyli zasadniczego dokumentu, w którym przedstawiono cele i kierunki rozwoju gminy wraz z założeniami ich realizacji.

Proces prac nad Strategią zakładał aktywny udział gminnej społeczności:

1. Powołano Społeczną Radę Konsultacyjną - grupującą lokalnych liderów, przedstawicieli instytucji w największym stopniu odpowiedzialnych za rozwój gminy, przedstawicieli przedsiębiorców, mieszkańców, administracji publicznej. Rada odbyła dwa posiedzenia (we wrześniu oraz październiku 2009 r.) poświęcone dyskusji na temat stanu, uwarunkowań rozwoju i przyszłości gminy.
2. Wykonano badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Anonimową ankietę przeprowadzono wiosną 2009 roku za pośrednictwem szkół - wśród uczniów wybranych klas rozdysponowano formularz ankiety, który po wypełnieniu przez rodziców, zwracano w szkole. Badanie miało na celu:
 - poinformowanie społeczeństwa gminy o opracowywanej Strategii,
 - uzyskanie opinii i oceny mieszkańców na temat stanu rozwoju gminy,
 - zebranie sugestii, wniosków i postulatów na temat kierunków dalszego rozwoju.

Otrzymano 236 wypełnionych ankiet (w większości bardzo rzetelnie). Można więc szacować, że ankiety wypełniło około 15-20% rodzin w gminie. Uzyskano dosyć dobrą reprezentatywność terytorialną - w pełni

wystarczającą, by badanie uznać za miarodajne. Na podstawie badania ankietowego sporządzono odrębne opracowanie szczegółowe - „Raport z wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Lniano”. Wyniki ankiety uzupełniły charakterystykę stanu gminy (a więc część diagnostyczną) oraz zostały wykorzystane przy konstruowaniu celów i kierunków rozwoju gminy.

Najważniejszą częścią Strategii jest określenie celu nadrzędnego rozwoju gminy (1 cel nadrzędny), kierunków rozwoju (5 kierunków grupujących wg podobieństwa szczegółowe działania) i wykazu szczegółowych działań służących realizacji celu i kierunków (łącznie 37 szczegółowych działań). Przedstawiono je poniżej. Stanowiły one podstawę do dokonania prognozy oddziaływania realizacji ustaleń niniejszej Strategii na środowisko.

Cel rozwoju gminy:

Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz aktywizacja gospodarcza gminy

Cel główny zostanie zrealizowany za pomocą 5 kierunków rozwoju:

1. Rozwój gospodarczy
2. Rozwój społeczny – zasoby ludzkie
3. Rozwój społeczny – infrastruktura społeczna
4. Rozwój infrastruktury technicznej oraz ochrona przyrody
5. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy

Kierunki rozwoju (wykaz szczegółowych działań w ramach kierunków rozwoju):

1. Rozwój gospodarczy

- 1.1. Wyznaczanie, wyposażanie w zakresie infrastruktury, zapewnienie dostępności oraz promocja terenów inwestycyjnych.
- 1.2. Poprawa, zmiana, uzupełnianie kwalifikacji zawodowych ludności.
- 1.3. Rozwój instytucji wsparcia przedsiębiorczości.
- 1.4. Rozwój turystyki, w tym rozwój zagospodarowania ogólnodostępnego i wsparcie dla bazy agroturystycznej i turystyki wiejskiej.
- 1.5. Promocja gminy.

2. Rozwój społeczny – zasoby ludzkie

- 2.1. Poprawa warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa ponadgimnazjalnego (utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej na terenie gminy lub w sąsiedztwie).
- 2.2. Poprawa warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa dla dorosłych (stworzenie warunków kształcenia dorosłych na terenie gminy lub w sąsiedztwie).
- 2.3. Stworzenie funduszu stypendialnego dla młodzieży z terenu gminy kształcącej się w szkołach średnich w Bydgoszczy lub Toruniu oraz w szkołach wyższych na terenie województwa.
- 2.4. Wspieranie aktywności społecznej – rozwoju instytucji pozarządowych, organizacji, stowarzyszeń oraz inicjatyw mieszkańców o profilu kulturalnym, sportowym, społecznym.
- 2.5. Rozwój działalności służących integracji i rozwiązywaniu problemów niepełnosprawnych.
- 2.6. Realizacja programu przygotowania mieszkańców do korzystania z technologii informatycznych.
- 2.7. Realizacja programu typu „e-gmina” („e-urząd”).

3. Rozwój społeczny – infrastruktura społeczna

- 3.1. Poprawa jakości kształcenia, standardu budynków, wyposażenia w szkołach podstawowych i gimnazjach, w tym stworzenie optymalnych warunków dla nauki informatyki, języków obcych oraz wychowania fizycznego.
- 3.2. Tworzenie oraz remonty, rozbudowa i podnoszenie standardu bazy sportowo-rekreacyjnej na potrzeby szkół i lokalnych społeczności.
- 3.3. Upowszechnienie opieki przedszkolnej poprzez: wykorzystanie i rozwój istniejącej bazy przedszkolnej i szkolnej, wykorzystanie świetlic wiejskich, wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia kolejnych placówek przedszkolnych.
- 3.4. Rozwój kultury poprzez budowę nowej oraz adaptację, rozbudowę, remonty i podnoszenie standardu istniejącej bazy.
- 3.5. Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości ochrony zdrowia – poprzez doposażenie bazy ochrony zdrowia, zwiększenie liczby personelu, wdrażanie programów prozdrowotnych, poprawę dostępu do specjalistów.
- 3.6. Tworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych dla osób niepełnosprawnych.
- 3.7. Przygotowanie sfery usług publicznych w gminie do prognozowanego wzrostu liczebności ludności starszej, w tym rozwój infrastruktury opieki społecznej, opieki zdrowotnej, działalności kulturalnych, likwidowanie barier przestrzennych oraz przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym tej grupy.
- 3.8. Poprawa wyposażenia Straży Pożarnej w sprzęt i samochody oraz poprawa warunków lokalowych.
- 3.9. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach.

- 3.10. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych - podniesienie ładunku, estetyki, urządzenie placów zabaw i terenów rekreacyjnych, adaptacja dla potrzeb aktywizacji i integracji społecznej.

4. Rozwój infrastruktury technicznej oraz ochrona przyrody

- 4.1. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie zaopatrzenia w wodę (rozwój, remonty, rozbudowa, przebudowa, podnoszenie standardu sieci i urządzeń).
- 4.2. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz oczyszczania ścieków (rozwój, remonty, rozbudowa, przebudowa, podnoszenie standardu sieci i urządzeń).
- 4.3. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie gospodarki odpadami.
- 4.4. Budowa i rozwój sieci gazowych.
- 4.5. Rozwój proekologicznych systemów grzewczych.
- 4.6. Rozwój elektroenergetyki oraz energetyki ciepłej wykorzystującej odnawialne źródła energii.
- 4.7. Zapewnienie powszechnego dostępu do internetu, w tym zwłaszcza poprzez budowę szerokopasmowych sieci zwiększających możliwości dostępu do sieci Internet, wsparcie działalności lokalnych dostawców usług internetowych, rozwój ogólnodostępnych punktów dostępu do internetu, rozwój usług typu „hot-spot”.
- 4.8. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych; eliminacja źródeł zanieczyszczeń.

5. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy

- 5.1. Osiągnięcie i utrzymanie normatywnego standardu dróg wojewódzkich.
- 5.2. Przebudowa, remonty i podnoszenie standardu dróg powiatowych.
- 5.3. Osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu technicznego dróg gminnych. Rozbudowa systemu dróg gminnych.
- 5.4. Zwiększenie liczby połączeń w komunikacji autobusowej (PKS oraz prywatnych przewoźników) terenu gminy ze Świeciem i Tucholą.
- 5.5. Utworzenie bezpośrednich połączeń autobusowych z Lniana do Bydgoszczy, Grudziądza i Torunia.
- 5.6. Zwiększenie liczby połączeń w komunikacji kolejowej z Tucholą, Laskowicami Pomorskimi oraz Grudziądem.
- 5.7. Realizacja systemu ścieżek i tras rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym i turystycznym.

5. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko

Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000, zostały przeanalizowane na 2 płaszczyznach:

1. w odniesieniu do celów szczegółowych rozwoju gminy (planowanych działań). W Strategii wyróżniono łącznie 37 szczegółowych działań, które mają realizować założone cele rozwoju gminy (patrz rozdział poprzedni). Poszczególne cele pogrupowano według podobieństwa charakteru, wychodząc z założenia, że działania o podobnym zakresie będą powodowały podobny charakter spodziewanych oddziaływań. Taka agregacja wpływa bardzo korzystnie na przejrzystość prognozy, ponieważ pozwala na zredukowanie liczby analizowanych zagadnień – traktowanie każdego z działań indywidualnie, skutkowałoby znacznym zwiększeniem objętości prognozy, a jednocześnie powodowałoby występowanie bardzo licznych powtórzeń.

Prognozy dokonano dla następujących aspektów środowiska:

- a) różnorodność biologiczna,
- b) ludzie,
- c) zwierzęta i rośliny,
- d) woda,
- e) powietrze,
- f) powierzchnia ziemi,
- g) krajobraz,
- h) klimat,
- i) zasoby naturalne,
- j) zabytki i dobra kultury,
- k) dobra materialne.

Tabela. Sposób grupowania działań na potrzeby prognozy oddziaływania ustaleń Strategii na środowisko.

zgrupowane zagadnienie (wg podobieństw oddziaływania na środowisko) oraz charakter działań	działania dotyczące danego zagadnienia (nazwa zadania poprzedzona numerem działania z projektu Strategii)
rozwój przedsiębiorczości działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, organizacyjne	1.1. Wyznaczanie, wyposażanie w zakresie infrastruktury, zapewnienie dostępności oraz promocja terenów inwestycyjnych. 1.3. Rozwój instytucji wsparcia przedsiębiorczości. 1.5. Promocja gminy.
rozwój turystyki działania inwestycyjne i nieinwestycyjne	1.4. Rozwój turystyki, w tym rozwój zagospodarowania ogólnodostępnego i wsparcie dla bazy agroturystycznej i turystyki wiejskiej.
rozwój zasobów ludzkich (edukacja dla dorosłych) działania nieinwestycyjne, organizacyjne	2.1 Poprawa warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa ponadgimnazjalnego (utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej na terenie gminy lub w sąsiedztwie). 2.2. Poprawa warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa dla dorosłych (stworzenie warunków kształcenia dorosłych na terenie gminy lub w sąsiedztwie). 1.2. Poprawa, zmiana, uzupełnianie kwalifikacji zawodowych ludności.
rozwój zasobów ludzkich (edukacja dla młodzieży) działania nieinwestycyjne	2.2. Stworzenie funduszu stypendialnego dla młodzieży z terenu gminy kształcącej się w szkołach średnich w Bydgoszczy lub Toruniu oraz w szkołach wyższych na terenie województwa.
rozwój zasobów ludzkich (aktywność społeczna, zagospodarowanie wolnego czasu) działania nieinwestycyjne, w tym organizacyjne oraz inwestycyjne	2.4. Wspieranie aktywności społecznej – rozwoju instytucji pozarządowych, organizacji, stowarzyszeń oraz inicjatyw mieszkańców o profilu kulturalnym, sportowym, społecznym. 3.1. Poprawa jakości kształcenia, standardu budynków, wyposażenia w szkołach podstawowych i gimnazjach, w tym stworzenie optymalnych warunków dla nauki informatyki, języków obcych oraz wychowania fizycznego. 3.2. Tworzenie oraz remonty, rozbudowa i podnoszenie standardu bazy sportowo-rekreacyjnej na potrzeby szkół i lokalnych społeczności. 3.3. Upowszechnienie opieki przedszkolnej poprzez: wykorzystanie i rozwój istniejącej bazy przedszkolnej i szkolnej, wykorzystanie świetlic wiejskich, wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia kolejnych placówek przedszkolnych. 3.4. Rozwój kultury poprzez budowę nowej oraz adaptację, rozbudowę, remonty i podnoszenie standardu istniejącej bazy. 3.5. Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości ochrony zdrowia – poprzez doposażenie bazy ochrony zdrowia, zwiększenie liczby personelu, wdrażanie programów prozdrowotnych, poprawę dostępu do specjalistów. 3.7. Przygotowanie sfery usług publicznych w gminie do prognozowanego wzrostu liczebności ludności starszej, w tym rozwój infrastruktury opieki społecznej, opieki zdrowotnej, działalności kulturalnych, likwidowanie barier przestrzennych oraz przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym tej grupy.
rozwój zasobów ludzkich (integracja niepełnosprawnych) działania nieinwestycyjne oraz inwestycyjne o bardzo małej skali	3.6. Tworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych dla osób niepełnosprawnych. 2.5. Rozwój działalności służących integracji i rozwiązywaniu problemów niepełnosprawnych.
bezpieczeństwo publiczne działania inwestycyjne (bez ingerencji w przestrzeń) oraz organizacyjne	3.8. Poprawa wyposażenia Straży Pożarnej w sprzęt i samochody oraz poprawa warunków lokalowych. 3.9. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach.
przestrzenie publiczne	3.10. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych - podniesienie ładu, estetyki, urządzenie placów zabaw i terenów rekreacyjnych, adaptacja dla potrzeb

działania inwestycyjne o bardzo małej skali	aktywizacji i integracji społecznej.
infrastruktura techniczna działania inwestycyjne o zróżnicowanej skali, działania modernizacyjne	4.1. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie zaopatrzenia w wodę (rozwój, remonty, rozbudowa, przebudowa, podnoszenie standardu sieci i urządzeń). 4.2. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz oczyszczania ścieków (rozwój, remonty, rozbudowa, przebudowa, podnoszenie standardu sieci i urządzeń). 4.8. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych; eliminacja źródeł zanieczyszczeń.
infrastruktura techniczna działania organizacyjne	4.3. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie gospodarki odpadami.
infrastruktura techniczna działania inwestycyjne	4.4. Budowa i rozwój sieci gazowych.
infrastruktura techniczna działania inwestycyjne o indywidualnym charakterze	4.5. Rozwój proekologicznych systemów grzewczych.
infrastruktura techniczna działania inwestycyjne o zróżnicowanym charakterze	4.6. Rozwój elektroenergetyki oraz energetyki ciepłej wykorzystującej odnawialne źródła energii.
infrastruktura techniczna i zasoby ludzkie (społeczeństwo informacyjne) działania inwestycyjne o niewielkim zakresie oraz działania nieinwestycyjne, w tym organizacyjne	4.6. Zapewnienie powszechnego dostępu do internetu, w tym zwłaszcza poprzez budowę szerokopasmowych sieci zwiększających możliwości dostępu do sieci Internet, wsparcie działalności lokalnych dostawców usług internetowych, rozwój ogólnodostępnych punktów dostępu do internetu, rozwój usług typu „hot-spot”. 2.6. Realizacja programu przygotowania mieszkańców do korzystania z technologii informatycznych. 2.7. Realizacja programu typu „e-gmina” („e-urząd”).
infrastruktura drogowa działania inwestycyjne o niewielkim zakresie, głównie modernizacyjne	5.1. Osiągnięcie i utrzymanie normatywnego standardu dróg wojewódzkich. 5.2. Przebudowa, remonty i podnoszenie standardu dróg powiatowych. 5.3. Osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu technicznego dróg gminnych. Rozbudowa systemu dróg gminnych.
dostępność komunikacyjna działania organizacyjne	5.4. Zwiększenie liczby połączeń w komunikacji autobusowej (PKS oraz prywatnych przewoźników) terenu gminy ze Świeciem i Tucholą. 5.5. Utworzenie bezpośrednich połączeń autobusowych z Lniana do Bydgoszczy, Grudziądza i Torunia. 5.6. Zwiększenie liczby połączeń w komunikacji kolejowej z Tucholą, Laskowicami Pomorskimi oraz Grudziądem.
infrastruktura drogowa (ścieżki rowerowe) działania inwestycyjne o niewielkim zakresie	5.7. Realizacja systemu ścieżek i tras rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym i turystycznym.

Opracowanie własne

2. w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiska (ocena na ile zamierzone w Strategii przedsięwzięcia wpłyną na dany aspekt środowiska); o ile w pierwszej z płaszczyzn odnoszono się do szczegółowych oddziaływań powodowanych przez różne działania, to ta płaszczyzna pozwala na całościowe spojrzenie na dany aspekt środowiska (ocena sumaryczna wpływu na to zagadnienie całości zamierzeń we wszystkich dziedzinach).

Ponadto, jako podsumowania dokonano syntezy uwzględniającej zróżnicowany charakter oddziaływań. Wykonano ją w formie tabel wyjaśniających prognozowane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

Prognoza oddziaływań na środowisko przeprowadzona dla celów i kierunków rozwoju zawartych w analizowanym dokumencie

Wyniki analiz przedstawiono w układzie tabelarycznym oraz skomentowano.

W tabeli użyto następujących oznaczeń:

- (+) - realizacja strategii w tej dziedzinie spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
- (-) - realizacja strategii w tej dziedzinie spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
- (0) - realizacja strategii w tej dziedzinie nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie
- (+/-) - realizacja strategii w tej dziedzinie może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
- (N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań

Działania:

- 1.1. Wyznaczanie, wyposażanie w zakresie infrastruktury, zapewnienie dostępności oraz promocja terenów inwestycyjnych.
- 1.3. Rozwój instytucji wsparcia przedsiębiorczości.
- 1.5. Promocja gminy.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczna, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0/-	0/-	+/0/-	0/-	0/-	0/-	0	0/-	+/0/-	0/+

Działania związane z rozwojem gospodarki są, spośród wszystkich ustaleń Strategii, potencjalnie najbardziej konfliktowe środowiskowo. Strategia wprawdzie jest opracowaniem o zdecydowanie zbyt ogólnym charakterze, by na jej podstawie prognozować jakiego rodzaju działalności gospodarcze będą w gminie rozwijane i w jakiej skali, ale rozwój przedsiębiorczości może potencjalnie oddziaływać w różny sposób na praktycznie wszystkie aspekty środowiska.

Podkreślić należy, iż rozważania na temat negatywnych oddziaływań mają charakter wyłącznie teoretyczny, gdyż w praktyce szereg przepisów odrębnych chroni interes ochrony przyrody, a liczne rodzaje działalności nie mogą być rozwijane w pewnych częściach gminy. Niezbędnym warunkiem realizacji przedsięwzięć

gospodarczych jest wyznaczenie możliwości lokalizacji przestrzennych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (co może wiązać się z uprzednią koniecznością aktualizacji tego opracowania), a następnie ze sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (obecnie gmina w praktyce nie posiada przestrzeni rozwojowych z wyznaczonymi terenami pod rozwój gospodarczy). Pewne rodzaje działalności będą musiały być poprzedzone decyzją środowiskową. Tym samym pomiędzy umieszczeniem w Strategii rozwoju gminy zamiaru aktywizacji gospodarczej, a rzeczywistą realizacją inwestycji z zakresu rozwoju gospodarczego, istnieje kilka szczebli, z których na każdym prawnie zapewniana jest ochrona interesów środowiskowych.

Potencjalne oddziaływanie aktywizacji gospodarczej na środowisko, może dotyczyć każdego z analizowanych aspektów środowiskowych i może mieć różny charakter w zależności od rodzaju danego przedsięwzięcia ale także od konkretnej lokalizacji przedsięwzięcia i jego relacji z lokalnymi elementami środowiska. Na uwagę zasługuje fakt, że uwzględniając aspekty przyrodnicze, rozwój przedsiębiorczości praktycznie nigdy nie przynosi oddziaływań korzystnych – są to zazwyczaj różnego rodzaju i o różnym natężeniu oddziaływania negatywne, co najwyżej - oddziaływania neutralne. Pośrednio możliwe jest zaistnienie oddziaływań pozytywnych – np. zagospodarowanie obszaru pod rozwój gospodarczy może być poprzedzone rozwojem infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, z której korzystają także inne podmioty, ale pozytywne oddziaływania mają miejsce rzadko. Oddziaływania pozytywne mogą dotyczyć przede wszystkim ludności – poprzez stworzenie miejsc pracy i likwidację (ograniczenie) zjawiska bezrobocia, które oprócz aspektów ekonomicznych, ma istotne negatywne aspekty społeczne, a także sfery dóbr materialnych (powstaje zainwestowanie o znacznej wartości), a czasem także sfery dóbr kultury – gdyż rozwój gospodarczy może wiązać się z rewitalizacją obiektów zabytkowych, ich renowacją, itp. W przypadku terenów wiejskich sytuacja taka ma miejsce stosunkowo rzadko, a dosyć często ma miejsce oddziaływanie negatywne, gdy zabudowa służąca funkcjom gospodarczym stanowi dysonans z tradycyjną zabudową wiejską i „niszczy” tradycyjny wiejski krajobraz.

Ze względu na charakter gminy i jej zróżnicowaną atrakcyjność dla różnych rodzajów działalności gospodarczej, należy przyjąć, że bardzo realny jest rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, która nie będzie wiązała się z powstawaniem zakładów o dużej zajętości przestrzeni i wielkich kubaturach, ale raczej należy wykluczyć lokalizację wielkich zakładów przemysłowych, dla których gmina zwyczajnie jest mało atrakcyjna. Nawet jednak małe zakłady działające w branży przetwórstwa płodów rolnych (która wydaje się najbardziej prawdopodobną dziedziną ze względu na lokalne predyspozycje) mogą generować istotne uciążliwości, na przykład duże ilości ścieków.

W przypadku rozwoju działalności gospodarczych należy zwrócić uwagę na dwa istotne aspekty:

- a) oddziaływania na etapie tworzenia zagospodarowania – związane procesem budowlanym i uciążliwościami typowymi dla niego, takimi jak oddziaływania na powierzchnię ziemi, oddziaływania na różnorodność biologiczną, niszczenie roślinności, płoszenie zwierząt, niszczenie środowisk bytowania gatunków, wyłączenia gleby, ruch pojazdów, emisja zanieczyszczeń, ryzyko zanieczyszczeń gruntu i wód (w tym także – substancjami ropopochodnymi), itp. Tego typu oddziaływania zależne są od skali planowanej zabudowy, ale są w zasadzie podobne bez względu na charakter późniejszej działalności. Oddziaływania związane z procesem budowlanym mają charakter czasowy i mogą mieć różne natężenie – możliwe są na przykład krótkotrwałe okresy bardzo dużych uciążliwości. Po zakończeniu procesu budowlanego, uciążliwości z nim związane, zanikają.
- b) oddziaływania związane z funkcjonowaniem danego przedsięwzięcia gospodarczego – tu zarówno natężenie oddziaływań, jak i aspekty które są im poddawane, są bardzo różne i całkowicie zależne od rodzaju prowadzonej działalności. W praktyce na etapie strategii rozwoju lokalnego nie ma możliwości oceny tego typu oddziaływań – należy jedynie zwrócić uwagę, że potencjalnie mogą być bardzo zróżnicowane, w tym – stwarzać zagrożenie dla różnych aspektów środowiska.

Realizacja ustaleń Strategii nie powinna wpłynąć **trwale** negatywnie na obszary chronione, w tym na obszary włączone w system Natura 2000. Wprawdzie ustalenia Strategii dotyczą całego obszaru gminy

(której znaczna część jest objęta ochroną) ale tezę o prawdopodobnym braku negatywnych oddziaływań, oparto na następujących przesłankach:

1. Obszary chronione są objęte ochroną przed niepożądanym oddziaływaniem realizowanych przedsięwzięć na podstawie przepisów szczególnych. W praktyce nie jest możliwe zrealizowanie w obszarze chronionym działalności (lub prowadzenie funkcji), która byłaby sprzeczna z celami ochrony lub zagrażała chronionym walorom.
2. Strategia w zasadzie nie przewiduje rozwoju działalności, które w końcowym efekcie powodowałyby szkodliwe oddziaływania na środowisko - tym samym obszary objęte ochroną, podobnie jak i pozostała część gminy, nie będą narażone na takie oddziaływania.

Możliwe jest jednak wystąpienie **czasowych** oddziaływań negatywnych, związanych z procesami inwestycyjnymi - np. podczas prac budowlanych. W obszarze Natura 2000 możliwe jest na przykład płoszenie ptaków wskutek hałasu generowanego podczas prac budowlanych, a w skrajnym przypadku niszczenie roślinności stanowiącej siedliska dla chronionych gatunków (zakłada się, że jest to uciążliwość czasowa, ponieważ możliwa jest rekonstrukcja tego typu siedlisk po zakończeniu prac).

Reasumując należy jednak stwierdzić, że ewentualne istotne oddziaływania negatywne są bardzo mało prawdopodobne.

Oddziaływanie działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości na ludność (w kontekście oddziaływania na zdrowie, bezpieczeństwo, warunki materialne i jakość życia) nie jest jednoznaczne, aczkolwiek należy spodziewać się przewagi następstw pozytywnych (tym bardziej, iż prawdopodobieństwo ich zaistnienia jest większe, niż teoretycznie możliwych skutków negatywnych). Zagadnienie to należy rozpatrywać w sferze przyrodniczej, społecznej i gospodarczej.

W sferze przyrodniczej należy zwrócić uwagę na fakt, iż działalności gospodarcze praktycznie zawsze oddziałują niekorzystnie na warunki zamieszkania związane ze stanem środowiska. Aczkolwiek przepisy szczególne w praktyce eliminują możliwość prowadzenia działalności i rozwijania funkcji w sposób ewidentnie szkodzący środowisku, to do ważnych oddziaływań negatywnych zaliczyć należy (oprócz emisji różnego rodzaju zanieczyszczeń), także wzmożony ruch transportowy (dotyczy dowozu surowców, wywozu produktów, dojazdów do pracy, dojazdów interesantów, itp.). Ruch ten najczęściej realizowany jest przez samochody ciężarowe, które emitują znaczne ilości zanieczyszczeń, generują ponadnormatywny hałas, ponadto stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych i innych użytkowników ruchu; pośrednim skutkiem jest także niszczenie nawierzchni dróg na terenie gminy (co wpływa na ograniczenie komfortu zamieszkania). Wśród negatywnych aspektów rozwoju przemysłu należy wymienić także zajmowanie przestrzeni pod zabudowę przemysłową i tereny transportowe służące jej obsłudze. Zainwestowanie to może charakteryzować się dużymi wysokościami i/lub znaczącymi kubaturami, oddziałuje więc na krajobraz, tworząc środowisko („otoczenie”) nieprzyjazne dla mieszkańców. Tereny przemysłowe ze względu na zajmowanie znaczących powierzchni są także często istotnymi barierami przestrzennymi. Działalności gospodarcze to dziedzina w stopniu ponadprzeciętnym narażona na ryzyko katastrof i nieprzewidzianych zdarzeń. Powyższe negatywne oddziaływania rzadko występują w obszarach wiejskich o takim charakterze, jaki prezentuje gminy Lniano, gdyż niezwykle rzadko dochodzi w tego typu obszarach do lokalizacji wielkich przedsięwzięć przemysłowych. Niemniej jednak, nawet przedsięwzięcia o mniejszej – lokalnej skali, na przykład związane z lokalnym przetwórstwem płodów rolnych, mogą generować niektóre z opisanych oddziaływań – nawet jeśli ich skala będzie znacząco mniejsza od opisanej, to i tak stanowić będzie zmianę o negatywnym charakterze w stosunku do stanu obecnego.

W aspekcie społecznym należy zwrócić uwagę, iż aktywizacja gospodarcza zawsze niesie skutki pozytywne i wymierne (choć niekiedy zauważalne dopiero w okresie kilku-kilkunastu lat). Zwiększenie liczby miejsc pracy powinno przyczynić się do ograniczenia odpływu i zwiększenia napływu migracyjnego, a więc przyniesie poprawę salda migracji. Bardzo prawdopodobny jest także wzrost liczby zawieranych małżeństw i liczby urodzeń, czego niezwykle istotną konsekwencją jest poprawa struktur wieku (hamowanie postępujących procesów starzenia). Należy także spodziewać się wzrostu zapotrzebowania na ofertę

edukacyjną (doksztalcanie) oraz większego zainteresowania sferą kultury i konsumpcji dóbr i usług (co jest konsekwencją spodziewanego wzrostu dochodów).

W aspekcie ekonomicznym należy zwrócić uwagę na możliwość znacznej poprawy warunków bytowych ludności, poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, co bezpośrednio wpłynie na poziom dochodów ludności, bezrobocie i sferę ubóstwa.

Reasumując należy stwierdzić, iż ewentualne oddziaływanie działań zmierzających do rozwoju gospodarczego na mieszkańców, będzie cechowało się wystąpieniem korzyści społecznych i ekonomicznych ale przy jednoczesnym możliwym pogorszeniu stanu środowiska (zwłaszcza związanych ze zwiększeniem zanieczyszczeń, rozwojem zagospodarowania, zagrożeniami dla bezpieczeństwa).

Realizacja działań służących rozwojowi gospodarczemu będzie powodowała głównie negatywny wpływ na powierzchnię ziemi oraz krajobraz. W zakresie powierzchni ziemi wskazać należy takie aspekty jak: zajętość terenu, tworzenie barier w przestrzeni poprzez rozwój zagospodarowania, przekształcenia rzeźby terenu, wyłączenie gleb z produkcji rolnej (choć w przypadku gminy Lniano istnieje duży wybór terenów o stosunkowo niskiej przydatności), zanieczyszczaniem gleb, a także dokonywaniem przekształceń przypowierzchniowych warstw powierzchni ziemi w wyniku prac ziemnych. Rozwój funkcji gospodarczych będzie wiązał się bezpośrednio z budową nowych obiektów kubaturowych, często o znacznych rozmiarach i prostej „halowej” architekturze, źle wpływającej na krajobraz. Biorąc pod uwagę fakt, że jest to zabudowa obca dla krajobrazu wiejskiego, mogą to być zmiany odczuwalne.

Realizacja działań służących rozwojowi gospodarczemu będzie wiązała się prawdopodobnie ze zwiększonym poborem wody, czego konsekwencją będzie większa skala wytwarzanych ścieków. Oczywiście liczne działalności gospodarcze nie powodują zużycia wody znacząco większego, niż zabudowa mieszkaniowa, niemniej jednak najczęściej funkcje gospodarcze wpływają na ten aspekt negatywnie. W przypadku tego aspektu niezwykle duże znaczenie ma charakter prowadzonej działalności i zarówno skala wytwarzania ścieków, jak też ich charakter, zagrożenie dla wód, jakie generują i inne ważne uwarunkowania, są ściśle zależne od rodzaju prowadzonej działalności. Warto zauważyć, że na terenie gminy istnieje dosyć dobrze rozbudowany system kanalizacji sanitarnej (znacznie większa, niż przeciętnie na obszarach wiejskich, część mieszkańców zamieszkuje mieszkania podłączone do sieci kanalizacyjnej), niemniej jednak ze względu na ograniczone możliwości odbioru oczyszczonych ścieków (brak dużych odbiorników), znaczne zwiększanie ich objętości nie byłoby wskazane i bez wątpienia oddziaływałyby negatywnie na stan wód w gminie.

Realizacja działań służących rozwojowi gospodarczemu będzie wiązała się prawdopodobnie ze zwiększaniem emisji zanieczyszczeń powietrza. Skala i rodzaj emisji są oczywiście ściśle zależne od rodzaju prowadzonych działalności. Liczne działalności gospodarcze nie wiążą się z nadmierną emisją zanieczyszczeń lub też w praktyce w ogóle nie powodują tego typu oddziaływań. Zwiększenie emisji może wynikać zarówno z prowadzenia samej działalności, jak i ze wzmożonego ruchu komunikacyjnego (pojazdy dostawcze, pojazdy interesantów, itp. itd.). Prawdopodobna skala tego zagadnienia będzie pomijalnie mała.

Przy obecnym stanie wiedzy nie sposób ocenić skali potencjalnych oddziaływań na zasoby naturalne. Prowadzenie działalności gospodarczych może polegać na eksploatacji surowców.

Nie przewiduje się wpływu na klimat, choć każdy wzrost emisji zanieczyszczeń zwiększa ryzyko wystąpienia niekorzystnych zjawisk pogodowych przy szczególnie niesprzyjających okolicznościach – dotyczy to zagadnienia smogu, które może mieć miejsce w przypadku mglistej pogody w słabo przewietrzanych rejonach, gdzie występowałyby duża emisja zanieczyszczeń. Prawdopodobieństwo zaistnienia problemu jest bardzo małe i należy przypuszczać, że raczej spowodowane byłoby tzw. niską emisją ze starych indywidualnych urządzeń grzewczych, a nie wynikałoby z rozwoju nowej, nowoczesnej zabudowy (gdzie niezbędne jest przestrzeganie norm na etapie projektowania i realizacji przedsięwzięcia).

Działanie:

1.4. Rozwój turystyki, w tym rozwój zagospodarowania ogólnodostępnego i wsparcie dla bazy agroturystycznej i turystyki wiejskiej.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0/-	+	0/-	0	0/-	0	0	0/+	0/+

Działanie mające na celu rozwój funkcji turystycznej, w tym rozwój zagospodarowania ogólnodostępnego i wsparcie dla bazy agroturystycznej i turystyki wiejskiej może wpłynąć negatywnie na niektóre aspekty środowiska, przede wszystkim różnorodność biologiczną, świat roślin i zwierząt (negatywne oddziaływania mogą mieć tu miejsce wskutek presji turystycznej na obszary atrakcyjne połączonej z degradacją walorów środowiska) oraz – w mniejszym stopniu – na inne aspekty, w tym wodę i powierzchnię ziemi. Należy w tym miejscu zauważyć, że gmina Lniano nie należy do obszarów, w których obecnie notuje się lub w przyszłości można spodziewać się, dużej presji turystycznej. Tym samym, skala ewentualnych oddziaływań będzie niewspółmiernie niższa, niż w obszarach atrakcyjnych i obiektywnie – bardzo niska. Choć gmina jest umiarkowanie atrakcyjna dla pewnych form turystyki, to jednak atrakcyjność ta jest znacznie niższa, niż w przypadku licznych terenów sąsiednich, które są silnymi konkurentami w zakresie oferty turystycznej. Przede wszystkim brak zbiorników wodnych lub rzek o dużej przydatności turystycznej oraz brak istotnych walorów kulturowych, wyklucza gminę z ruchu pobytowego lub wycieczkowego na dużą skalę. Na terenie gminy spodziewać się można przede wszystkim następujących form turystyki: wypoczynku w bazie agroturystycznej (na niewielką skalę), wypoczynku w bazie pobytowej (również na niewielką skalę), wypoczynku różnych grup w ramach turystyki kwalifikowanej (turystyki pieszej, rowerowej, grup harcerskich, skautów, itp.). Wszystkie te rodzaje ruchu ze względu na małe natężenie, nie będą wywierały istotnego oddziaływania, nie wiążą się także z powstawaniem zagospodarowania, które powodowałoby istotne konflikty środowiskowe. Jedną z dziedzin (nie będących typową działalnością turystyczną, ale pokrewną tej funkcji) jest lokalizacja na terenie gminy tzw. drugich domów, czyli zabudowy o charakterze mieszkalnolotniskowym, wykorzystywanym do czasowych pobytów w gminie (np. w okresie letnim, weekendowym, itp.). Uciążliwość tego typu zabudowy, o ile nie jest ona realizowana w formie skoncentrowanej (np. osiedli zabudowy lotniskowej) jest porównywalna z typową zabudową mieszkaniową, a więc relatywnie nieduża (tym bardziej, iż nie są użytkowane całorocznie).

Możliwość realizacji funkcji turystyki i wypoczynku pozytywnie wpływa na ludzi oraz na zasoby środowiska kultury (jako walor dla rozwoju tej funkcji są one objęte ochroną i rewitalizacją), a także na sferę dóbr materialnych (wzrost wartości zainwestowania – choć w tym konkretnym przypadku – relatywnie niewielki).

Działania:

- 2.1 Poprawa warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa ponadgimnazjalnego (utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej na terenie gminy lub w sąsiedztwie).
- 2.2. Poprawa warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa dla dorosłych (stworzenie warunków kształcenia dorosłych na terenie gminy lub w sąsiedztwie).
- 1.2. Poprawa, zmiana, uzupełnianie kwalifikacji zawodowych ludności.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0	+	0	0	0	0	0	0	0

Powyższe działania mają na celu stworzenie lepszych warunków dostępności mieszkańców gminy do szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz szkolnictwa dla dorosłych. Działania służące poprawie wykształcenia mają zdecydowanie prospołeczny charakter – powszechnie znana jest pozytywna korelacja pomiędzy poziomem wykształcenia a jakością życia mieszkańców, związaną na przykład z poziomem uzyskiwanych dochodów (co wpływa bezpośrednio pozytywnie także na sferę dóbr materialnych). Lepsze warunki dostępności mogą także wiązać się z poprawą bezpieczeństwa i komfortu podróży do szkoły. Poprawa poziomu wykształcenia ma także znaczenie prośrodowiskowe (w tym przypadku dostrzega się oczywisty związek, ale trudno ocenić jego skalę) oraz w sferze dóbr kultury, gdyż większy poziom wiedzy i umiejętności praktycznie zawsze przekłada się na rozwój postaw i świadomości proekologicznej, ale także na wykorzystanie umiejętności stosowania nowocześniejszych, bardziej przyjaznych środowisku, technologii.

Oddziaływania negatywne na środowisko mogą mieć miejsce w przypadku realizacji wspomnianej bazy na terenie gminy w postaci nowej zabudowy – byłyby to oddziaływania typowe dla procesu budowlanego, a więc w zakresie oddziaływań na powierzchnię ziemi, bioróżnorodność, być może powietrze, wiązałyby się prawdopodobnie z generowaniem hałasu i odpadów. Proces budowlany ma jednak charakter czasowy i po jego zakończeniu, uciążliwości te nie występują. Funkcjonowanie placówki szkolnej wiąże się z dojazdami (co powoduje emisję spalin i wpływa na bezpieczeństwo ruchu) oraz generowaniem ścieków i odpadów – jednak skala tych oddziaływań byłaby prawdopodobnie znikoma na tle zanieczyszczeń generowanych na terenie gminy z innych źródeł. Tego typu uciążliwości miałyby miejsce także wówczas, gdyby placówka szkolna na terenie gminy rozpoczęła działalność w jakimś obiekcie adaptowanym (nie w nowo wybudowanym).

Ogólnie skalę uciążliwości działań związanych z poprawą dostępności do szkół dla młodzieży i dorosłych należy uznać za pomijalnie małą, natomiast istotna jest duża skala ewentualnych korzyści dla mieszkańców.

Działanie:

2.2. Stworzenie funduszu stypendialnego dla młodzieży z terenu gminy kształcącej się w szkołach średnich w Bydgoszczy lub Toruniu oraz w szkołach wyższych na terenie województwa.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0	+	0	0	0	0	0	0	0

Powyższe działanie ma na celu stworzenie funduszu stypendialnego, który ułatwi młodzieży z terenu gminy pobieranie wykształcenia w renomowanych placówkach poza terenem powiatu lub uzyskanie atrakcyjnego wykształcenia w kierunkach, które nie są dostępne w pobliżu miejsca zamieszkania. Jest to więc działanie, które ma promować zdolną młodzież, zwłaszcza w sytuacji, gdy rodziców nie stać na zapewnienie wykształcenia poza miejscem zamieszkania.

Powyższe działanie nie ma w praktyce oddziaływań negatywnych. Wśród oddziaływań pozytywnych należy zauważyć ewidentne korzyści w sferze jakości życia ludności i możliwości realizacji życiowych pasji poprzez zdobycie wykształcenia, ale jak stwierdzono wcześniej, wzrost poziomu wykształcenia generuje pozytywne oddziaływania w sferze postaw prośrodowiskowych, w stosunku do dziedzictwa kultury oraz w sferze dóbr materialnych.

Działania:

- 2.4. Wspieranie aktywności społecznej – rozwoju instytucji pozarządowych, organizacji, stowarzyszeń oraz inicjatyw mieszkańców o profilu kulturalnym, sportowym, społecznym.
- 3.1. Poprawa jakości kształcenia, standardu budynków, wyposażenia w szkołach podstawowych i gimnazjach, w tym stworzenie optymalnych warunków dla nauki informatyki, języków obcych oraz wychowania fizycznego.
- 3.2. Tworzenie oraz remonty, rozbudowa i podnoszenie standardu bazy sportowo-rekreacyjnej na potrzeby szkół i lokalnych społeczności.
- 3.3. Upowszechnienie opieki przedszkolnej poprzez: wykorzystanie i rozwój istniejącej bazy przedszkolnej i szkolnej, wykorzystanie świetlic wiejskich, wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia kolejnych placówek przedszkolnych.
- 3.4. Rozwój kultury poprzez budowę nowej oraz adaptację, rozbudowę, remonty i podnoszenie standardu istniejącej bazy.
- 3.5. Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości ochrony zdrowia – poprzez doposażenie bazy ochrony zdrowia, zwiększenie liczby personelu, wdrażanie programów prozdrowotnych, poprawę dostępu do specjalistów.
- 3.7. Przygotowanie sfery usług publicznych w gminie do prognozowanego wzrostu liczebności ludności starszej, w tym rozwój infrastruktury opieki społecznej, opieki zdrowotnej, działalności kulturalnych, likwidowanie barier przestrzennych oraz przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym tej grupy.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0/-	+	0	0	0/N	0	0	0	+

Powyższe działania mają na celu poprawę jakości funkcjonowania sfery usług publicznych oraz zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców i ich zaangażowania w sprawy rozwoju lokalnego. Są to działania w dużej mierze o charakterze organizacyjnym, a więc nieinwestycyjne, nie powodujące zmian w sferze zagospodarowania lub oddziaływań na środowisko. Realizacja niektórych zamierzeń może się jednak wiązać z inwestycjami, głównie budową nowych obiektów użyteczności publicznej – zwłaszcza boisk, hal sportowych, obiektów kultury lub edukacji. Ich ewentualne oddziaływania na środowisko powinno być przedmiotem indywidualnych analiz, ale zasadniczo będzie się wiązać z samym procesem budowlanym (oddziaływania na powierzchnię ziemi, różnorodność biologiczną, świat roślin i zwierząt, zajętość terenu, oddziaływanie na krajobraz) jak też z funkcjonowaniem (np. generowanie zwiększonego ruchu pojazdów). Wszelkie działania w tej sferze mają bardzo istotny pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców, a pośrednio przyczyniają się do zmiany świadomości społecznej i wykształcania postaw prośrodowiskowych (korelacja pomiędzy wysoką jakością życia mieszkańców, zaangażowaniem w sprawy rozwoju lokalnego, poziomem uzyskiwanych dochodów oraz świadomością proekologiczną jest oczywista).

Działania:

- 3.6. Tworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych dla osób niepełnosprawnych.
- 2.5. Rozwój działalności służących integracji i rozwiązywaniu problemów niepełnosprawnych.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0/-	+	0	0	0	0	0	0	+

Są to działania ukierunkowane na likwidację barier technicznych i architektonicznych oraz organizację działalności mających zapobiegać wykluczeniom społecznym ludności niepełnosprawnej. Działanie ma jednoznacznie prospołeczny charakter. W sferze oddziaływań na aspekty przyrodnicze należy zauważyć, że być może niezbędne będą niewielkie inwestycje o charakterze budowlanym (przebudowy i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej, przestrzeni wspólnych, itp.) co może powodować nieznaczne, krótkotrwałe ale również stałe oddziaływania na powierzchnię ziemi, różnorodność biologiczną, świat roślin i świat zwierząt.

Działania:

- 3.8. Poprawa wyposażenia Straży Pożarnej w sprzęt i samochody oraz poprawa warunków lokalowych.
- 3.9. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0	+	0	0	0	0	0	0	+

Są to działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym – mają charakter ewidentnie prospołeczny. Nie są to działania nieinwestycyjne i raczej nie należy zakładać, że będą negatywnie oddziaływały na aspekty przyrodnicze. Poprawa sprawności straży pożarnej może przyczynić się do ograniczenia strat w sferze świata roślin i zwierząt w przypadku wystąpienia pożarów lasów, ściernisk, łąk, itp.

Działanie:

- 3.10. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych - podniesienie ładunku, estetyki, urządzenie placów zabaw i terenów rekreacyjnych, adaptacja dla potrzeb aktywizacji i integracji społecznej.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	+	+	0	0/+	0/+	0	0	0/+	0/+

Działanie to będzie miało ewidentny korzystny wpływ na jakość życia ludności ale także na walory krajobrazowe, estetykę i poprawę ładu przestrzennego miejscowości. Działanie to może się wiązać ze wzmocnieniem bioróżnorodności, zwłaszcza jeśli będzie realizowane poprzez nasadzenia zieleni. W pewnych przypadkach mogą wystąpić konsekwencje negatywne, wynikające z konieczności wykonania prac ziemnych, miejscowego zniszczenia zieleni, itp. jednak efekt końcowy tych działań w każdym przypadku powinien zmierzać do osiągnięcia korzystnego bilansu zmian w tym zakresie.

W miejscowościach leżących w obszarze Natura 2000 oraz w sąsiedztwie tego obszaru (dotyczy to na przykład wsi gminnej - Lniana) należy uwzględnić fakt, że tereny zieleni mogą być istotne dla pewnych gatunków ptaków będących celem ochrony tego obszaru – w tym przypadku realizacja ewentualnych działań z zakresu przekształceń zieleni musi być podporządkowana celom ochrony.

Pozytywny wpływ na sferę dóbr materialnych wiąże się ze wzrostem wartości zainwestowania (urządzone przestrzenie publiczne).

Działania:

- 4.1. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie zaopatrzenia w wodę (rozwój, remonty, rozbudowa, przebudowa, podnoszenie standardu sieci i urządzeń).
- 4.2. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz oczyszczania ścieków (rozwój, remonty, rozbudowa, przebudowa, podnoszenie standardu sieci i urządzeń).
- 4.8. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych; eliminacja źródeł zanieczyszczeń.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobry materialne
0/+	+	+	+	+	- *)	0	0	0	+

*) na etapie budowy sieci

Powyższe działanie ma charakter stricte prośrodowiskowy i ma na celu modernizację i rozbudowę systemów infrastruktury technicznej ale także zmiany technologiczne w ramach poszczególnych domostw, zmierzające do wprowadzenia nowoczesnych systemów grzewczych lub nowoczesnych systemów odprowadzania, oczyszczania, względnie przydomowej utylizacji ścieków. Wspomniane działania mogą negatywnie oddziaływać na środowisko na etapie ich budowy – dotyczy to zwłaszcza prac ziemnych przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych (degradacja gleb i świata roślin oraz zwierząt w obrębie realizacji przedsięwzięcia, hałas, emisja zanieczyszczeń, ryzyko zanieczyszczeń wód i gruntu wskutek nieprzewidzianych awarii, itp.), ale na etapie eksploatacji ich funkcjonowanie będzie wiązało się z ewidentnymi korzyściami w stosunku do stanu obecnego. Pozytywne oddziaływanie będzie wynikało ze zmniejszenia zużycia paliw oraz ograniczenia szkodliwości ścieków i będzie dotyczyło: wód, powietrza, jakości życia ludności, oddziaływania na świat roślin i zwierząt. Pośrednio i bezpośrednio może oddziaływać pozytywnie na obszar Natura 2000 (ograniczenie zanieczyszczenia wód, stanowiących środowisko bytowania chronionych ptaków). W sferze materialnej, pozytywne oddziaływanie będzie polegało na wzroście wartości nieruchomości oraz wzroście wartości publicznej infrastruktury.

Działanie:**4.3. Osiągnięcie właściwych standardów i zapewnienie obsługi w zakresie gospodarki odpadami.**

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0/+	+	+	+	0	+	0	0	0	0

W związku z założeniami wojewódzkiego programu gospodarki odpadami, odpady z terenu gminy będą wywożone na międzygminny kompleks unieszkodliwiania odpadów w sąsiedniej gminie Świecie. Działania z zakresu gospodarki odpadami na terenie gminy będą więc dotyczyć przede wszystkim rekultywacji dotychczasowego składowiska, selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy, likwidacji dzikich wysypisk oraz budowaniu świadomości społecznej w zakresie ograniczania ilości wytwarzanych odpadów i właściwego postępowania z odpadami. Działanie ma charakter zdecydowanie prośrodowiskowy. Pozytywne oddziaływania dotyczyć będą przede wszystkim powierzchni ziemi, różnorodności biologicznej, świata roślin i świata zwierząt, w obszarach chronionych pośrednio wpłyną także na stan i potencjał tych obszarów, pośrednie oddziaływanie dotyczyć będzie wody. Ogół pozytywnych oddziaływań w sferze przyrodniczej pośrednio tworzyć będzie korzystne warunki zamieszkania a więc będzie oddziaływać także w sferze ludzi.

Działanie:**4.4. Budowa i rozwój sieci gazowych.**

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0/+	0/-	+	0	+	0/-	0	0	0	+

Rozwój sieci gazowych przyczynić się może do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza wskutek wykorzystania urządzeń używających tego paliwa zamiast dotychczas używanych paliw. Wpływa także na poprawę jakości życia mieszkańców, a niekiedy jest istotnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi gospodarczemu (jako paliwo, które jest dostępne trwale w dużych ilościach). Efekty rozwoju sieci nie muszą

być jednak spektakularne, ponieważ już obecnie powszechnie używany (np. do celów socjalno-bytowych, jak przygotowywanie posiłków, ogrzewanie wody użytkowej) jest gaz butlowy, którego uciążliwość dla środowiska jest bardzo podobna. Rachunek ekonomiczny zadecyduje jakiego rodzaju paliwa będą wykorzystywane do ogrzewania domostw, więc zapewnienie możliwości technicznych nie zawsze wiąże się z osiągnięciem zakładanych celów w zakresie wykorzystania tych możliwości. Stąd też ewentualne korzyści środowiskowe należy traktować jako potencjalnie możliwe i prawdopodobne, ale nie należy zakładać dużej ich skali i masowego charakteru. Proces rozwoju sieci wiąże się z pewnymi istotnymi uciążliwościami - przede wszystkim pracami ziemnymi, których uciążliwość może być duża w trakcie ich wykonywania, ale bardziej trwałą konsekwencją jest często zniszczenie zieleni, której odbudowa trwać może nawet kilka lat.

Działanie:

4.5. Rozwój proekologicznych systemów grzewczych.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0/+	+	+	0	+	0	0/+	0	0	+

Działanie ma jednoznacznie proekologiczny charakter i będzie wiązało się ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń powietrza. Pośrednio wpłynie także na poprawę jakości życia mieszkańców, a także na sferę dóbr materialnych, gdyż rozwój tego typu infrastruktury zazwyczaj podnosi wartość nieruchomości. Teoretycznie może istnieć pozytywne pośrednie przełożenie na inne aspekty środowiska (np. ochrona dóbr kultury wskutek ograniczenia niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza), ale w przypadku gminy Lniano, ze względu na małą skalę zabudowy, aspekty te można pominąć.

Działanie:

4.6. Rozwój elektroenergetyki oraz energetyki ciepłej wykorzystującej odnawialne źródła energii.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0/N/-	0/+	+	0	+	0/-	0/+	0	0	+

Zagadnienie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na potrzeby elektroenergetyki oraz energetyki ciepłej jest bardzo złożone i znacznie przekracza możliwości przedstawienia w ramach niniejszej prognozy. Warto także zauważyć, że często skala oddziaływań, a nawet ich charakter (pozytywne/negatywne), mogą być zróżnicowane dla tego samego typu przedsięwzięcia w zależności od szczegółowej lokalizacji tego przedsięwzięcia. Wbrew powszechnym opiniom na temat jednoznacznie „czystego charakteru” tak pozyskiwanej energii, jej wytwarzanie może wiązać się z szeregiem skutków negatywnych.

Paradoksalnie, trzeba stwierdzić, że energetyka bazująca na tradycyjnych paliwach (np. energetyka węglowa) nie generuje na terenie gminy praktycznie żadnych negatywnych następstw (źródła wytwarzania energii znajdują się z dala od granic gminy i trudno wykazać pośrednie negatywne skutki dla przyrody lub mieszkańców gminy) podczas gdy niektóre rodzaje energetyki bazującej na źródłach odnawialnych, zlokalizowanych na terenie gminy, mogą takie negatywne skutki powodować.

W ocenie oddziaływań należy zwrócić uwagę na różnice pomiędzy różnymi rodzajami odnawialnych źródeł energii. Jako zdecydowanie pozytywne działania, z których wynika istotna i szybko występująca korzyść środowiskowa przy braku istotnych oddziaływań negatywnych, należy wskazać:

- montaż indywidualnych systemów energetyki słonecznej, służących na przykład do podgrzewania wody,
- wymianę tradycyjnych pieców grzewczych na instalacje emitujące mniej zanieczyszczeń, na przykład piece do spalania (lub współspalania) biomasy, zbóż, trocin,
- montaż instalacji pozwalających na wykorzystanie ciepła pochodzenia geotermalnego,
- wszelkie prace zmierzające do termomodernizacji budynków (ograniczanie strat ciepła).

Znacznie bardziej złożony charakter, w zakresie oddziaływania na środowisko mają instalacje wytwarzające energię, takie jak siłownie wiatrowe, elektrownie wodne lub biogazownie, jak też plantacje roślin energetycznych. Skutki środowiskowe ich funkcjonowania należy zawsze oceniać indywidualnie, jednak istnieją pewne obiektywne uwarunkowania ich funkcjonowania, występujące praktycznie w każdym przypadku. Na terenie gminy Lniano ze względów przyrodniczych (brak przydatnych rzek) wykluczyć należy możliwość tworzenia elektrowni wodnych, natomiast potencjalnie istnieje możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych, biogazowni, plantacji roślin energetycznych.

Na terenie gminy należy ograniczać lokalizację elektrowni wiatrowych. Już sam fakt, że znaczna część gminy objęta jest ochroną w sieci Natura 2000 w ramach dyrektywy ptasiej wskazuje na prymat tej funkcji. W sytuacji ewidentnych kolizji pomiędzy ochroną ptaków, a funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych, funkcja energetyczna powinna być eliminowana. Należy także zwrócić uwagę na fakt znacznego hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe, wskutek czego powinny być one oddalone od zabudowy mieszkaniowej - coraz częściej spotyka się opinie, iż pierwotnie wskazywana odległość rzędu 500 m jest niewystarczająca wobec wzrostu wysokości masztów i mocy zainstalowanych turbin (w niektórych źródłach kwestionuje się odległość 1000 m od najbliższej zabudowy jako wystarczającą). Lokalizacja elektrowni wiatrowych wiąże się także z koniecznością realizacji stacji i sieci odbiorczych, czego konsekwencją jest rozdrabnianie rolniczej przestrzeni produkcyjnej (z tym wiąże się także budowa dróg technicznych i serwisowych do elektrowni) i obniżanie jej wartości dla mechanizacji rolnictwa. Lokalizacja masztów elektrowni wiatrowych ma także niekorzystny wpływ na krajobraz, choć jest to uwarunkowanie niewymierne - dotyczy sfery estetycznej. Obiektywnym faktem jest jednak niszczenie tradycyjnego wiejskiego charakteru krajobrazu poprzez wprowadzanie tak wyraźnych dominant wysokościowych, obcych w tym środowisku. Przy lokalizacji elektrowni wiatrowych należy uwzględnić także tzw. strefy upadku, czyli konieczność zachowania odpowiedniej odległości od dróg, linii kolejowych oraz sieci energetycznej. Powyższe, ewidentnie niekorzystne oddziaływania, wskazują na konieczność poprzedzenia lokalizacji elektrowni wiatrowych szczegółowymi analizami dla konkretnej lokalizacji, ale jednoznacznie należy stwierdzić, że północna i środkowa część gminy, ze względu na położenie w obszarze Natura 2000 jest wyłączona z możliwości lokalizacji, a w części południowej należy unikać tego typu obiektów ze względu na inne ważne czynniki (ochrona przestrzeni rolniczej, ochrona krajobrazu, wyłączenia z racji bliskości zabudowy, dróg, itp.). Znacznie mniej negatywnych oddziaływań generują małe przydomowe elektrownie wiatrowe,

produkujące energię na potrzeby indywidualnych odbiorców. Tego typu obiekty po spełnieniu szczegółowych warunków lokalizacyjnych można dopuścić do stosowania.

Funkcjonowanie biogazowni może oddziaływać negatywnie ze względu na wydzielany podczas procesu technologicznego zapach, stąd konieczne jest zachowanie odpowiednich odległości w stosunku do zabudowy mieszkaniowej. Funkcjonowanie biogazowni wiąże się z wytwarzaniem wymagających zagospodarowania odpadów, ale także wymaga stałego dowozu substratów, co powoduje zwiększenie ruchu na drogach w pobliżu biogazowni; niekiedy transport budzi konflikty społeczne (np. regularny przewóz gnojowicy przez miejscowości).

Plantacje roślin energetycznych nie powodują istotnych oddziaływań negatywnych, ale ze względu na fakt, że mają charakter wieloletni, powodują zajętość gruntów (wymagają gruntów wysokich klas, o dobrych warunkach wodnych – grunty takie z powodzeniem mogą być wykorzystywane do prowadzenia innych upraw wymagających dobrych warunków), które są w tym czasie wyłączone z możliwości elastycznego planowania racjonalnej gospodarki rolnej. Należy zauważyć, że niektóre gatunki roślin energetycznych są gatunkami obcymi (np. miskant, ślazier) i nie mogą być wprowadzane na obszary chronione, a wierzba energetyczna nie może być uprawiana na obszarach zmeliorowanych. Surowce energetyczne pochodzące z plantacji roślin energetycznych wymagają wstępnego przetworzenia w celu dalszego wykorzystania, ale zakłady zajmujące się tym, nie wykazują szczególnie istotnych negatywnych oddziaływań na różne aspekty środowiska (bardzo małe ryzyko nieprzewidzianych awarii, niska skala oddziaływań) i mogą być lokalizowane w pobliżu terenów zamieszkałych.

Działania:

- 4.6. Zapewnienie powszechnego dostępu do internetu, w tym zwłaszcza poprzez budowę szerokopasmowych sieci zwiększających możliwości dostępu do sieci Internet, wsparcie działalności lokalnych dostawców usług internetowych, rozwój ogólnodostępnych punktów dostępu do internetu, rozwój usług typu „hot-spot”.
- 2.6. Realizacja programu przygotowania mieszkańców do korzystania z technologii informatycznych.
- 2.7. Realizacja programu typu „e-gmina” („e-urząd”).

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
0	0	+	0	0	0	0	0	0	0

Powyższe działanie może oddziaływać negatywnie na niektóre aspekty środowiska jedynie w fazie fizycznej realizacji przedsięwzięcia – np. prac ziemnych lub budowlanych związanych z budową sieci połączeń. W praktyce uciążliwości te nie muszą zaistnieć, ponieważ będzie to zależne od wyboru technologii zapewnienia dostępu do sieci. Upowszechnienie łączności internetowych może natomiast przynieść pewne bezpośrednie i pośrednie korzyści środowiskowe. Przede wszystkim dostęp do wiedzy zazwyczaj zwiększa świadomość proekologiczną (społeczeństwa z informatyzowane zazwyczaj są „bardziej przyjazne” środowisku), ale podkreślić należy, że możliwość załatwiania części spraw za pomocą sieci, eliminuje konieczność bezpośrednich kontaktów, czyli np. ogranicza konieczność przejazdów (mniejsza emisja zanieczyszczeń, większe bezpieczeństwo). Korzyści w sferze jakości życia mieszkańców są większe – obejmują także

możliwość telepracy, uzupełniania wykształcenia, załatwiania różnych potrzeb dotąd niedostępnych na terenie gminy (np. pewne formy handlu i usług internetowych, usługi e-urząd). Skali tych pozytywnych oddziaływań także nie należy przeceniać, gdyż w praktyce będą one dotyczyć tylko części mieszkańców i to w początkowej fazie – w niewielkim zakresie (choć sytuacja będzie się poprawiać wraz z upowszechnianiem znajomości tych technologii).

Działania:

- 5.1. Osiągnięcie i utrzymanie normatywnego standardu dróg wojewódzkich.
- 5.2. Przebudowa, remonty i podnoszenie standardu dróg powiatowych.
- 5.3. Osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu technicznego dróg gminnych. Rozbudowa systemu dróg gminnych.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobry materiał
0	0/-	+	0	0	0/-	0	0	0	+

Powyższe działania dotyczą infrastruktury drogowej różnych klas technicznych, należących do różnych właścicieli (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne), jednak w sferze oddziaływań na środowisko podziały te nie powodują znaczących różnic w zakresie planowanych działań. Działania przewidują prace na rzecz osiągnięcia wysokiego stanu technicznego dróg. Odbywa się to zazwyczaj poprzez poprawę stanu istniejących dróg, polegającą na wyrównywaniu powierzchni, uzupełnianiu ubytków, poszerzaniu dróg, likwidacji kolizji z zielenią porastającą pobocza (w tym prace porządkowe w koronach starodrzewu porastającego pobocza). Powyższe działania, służące poprawie bezpieczeństwa ruchu i komfortu podróżowania (a więc pozytywne w sferze oddziaływań na ludzi) mają więc bardzo prawdopodobny zakres niekorzystnego wpływu na zagadnienie świata roślin, a pośrednio mogą także wpływać na walory krajobrazowe (zielen przydrożna w postaci starodrzewu jest bardzo istotnym elementem krajobrazu terenów wiejskich).

Działanie zakłada także rozbudowę sieci dróg gminnych - dotyczy to przede wszystkim budowy nawierzchni na niektórych odcinkach dróg gminnych - dotychczas gruntowych. Taka rozbudowa miałaby istotne skutki dla bezpośredniego otoczenia drogi - wpłynęłaby na zmianę powierzchni biologicznie czynnej, zamianę warunków odwadniania, nagrzewania, itp. Poza tym - bez wątpienia wpłynęłaby na wprowadzenie znacznie bardziej intensywnego ruchu, choć równocześnie wiązałoby to się ze zmniejszeniem ruchu na innych, dotąd wykorzystywanych, drogach. Skrócenie relacji poprzez udostępnienie nowych dróg, wpływa na zmniejszenie zużycia paliw (a więc pośrednio - wielkość emisji), a także poprawia komfort podróży i bezpieczeństwo w ruchu. Działanie takie miałoby więc pozytywne skutki w sferze oddziaływania na ludzi, ale skutki wobec różnych aspektów środowiska byłyby zarówno pozytywne, jak i negatywne.

Działania:

- 5.4. Zwiększenie liczby połączeń w komunikacji autobusowej (PKS oraz prywatnych przewoźników) terenu gminy ze Świeciem i Tucholą.
- 5.5. Utworzenie bezpośrednich połączeń autobusowych z Lniana do Bydgoszczy, Grudziądza i Torunia.
- 5.6. Zwiększenie liczby połączeń w komunikacji kolejowej z Tucholą, Laskowicami Pomorskimi oraz Grudziądem.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	0	+	0	0	0	0	0	0	+

Powyższe działania mają na celu zintensyfikowanie ruchu w komunikacji publicznej w celu stworzenia mieszkańcom lepszych warunków dostępu do miast - zarówno ośrodka powiatowego, jak i ośrodków regionalnych oraz innych większych miast w sąsiedztwie gminy. Dostępność miast jest bardzo ważnym czynnikiem kształtowania jakości życia mieszkańców, głównie dzięki możliwości zdobycia wykształcenia, podjęcia pracy, jak też zaspokojenia potrzeb, których nie można realizować w miejscowości swego zamieszkania lub na terenie gminy. Obecnie dostępność miast jest (poza Świeciem) relatywnie bardzo słaba i jest to bariera w podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Wzrost liczby połączeń w komunikacji publicznej będzie skutkował zwiększeniem emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększeniem natężenia ruchu - w ruchu drogowym oznacza to większą liczbę dużych gabarytowo autobusów, a więc większe ryzyko kolizji drogowych. Wszystkie te uciążliwości będą jednak miały bardzo niewielkie - wręcz pomijalne - natężenie, w praktyce można je traktować wyłącznie w kategoriach rozważań teoretycznych. Możliwość skorzystania z komunikacji publicznej tylko nieznacznie ograniczy dojazdy za pomocą transportu indywidualnego, ale korzyści w sferze społecznej wynikające z większej mobilności, są nie do przecenienia.

Działanie:

- 5.7. Realizacja systemu ścieżek i tras rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym i turystycznym.

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Obszary i obiekty chronione, w tym obszary w sieci Natura 2000	różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin	ludzi	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi i krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
0	-/0	+	0	0	0/-	0	0	0	+

Realizacja systemu ścieżek i tras rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym i turystycznym służyć ma zaspokajaniu potrzeb mieszkańców - głównie w zakresie stworzenia warunków do bezpiecznego przemieszczania się (dojazdy do sąsiednich miejscowości - do pracy, szkół, w celu zaspokajania potrzeb w zakresie handlu, usług, itp.) oraz turystów (dla zapewnienia warunków bezpiecznego i komfortowego poznawania gminy). Obydwa aspekty mają wyraźnie prospołeczny charakter. Warto zauważyć, że w miejscowościach wiejskich rower jest ważnym środkiem lokomocji, często wykorzystywanym przez dzieci i młodzież do dojazdów do szkół, a przez dorosłych - do dojazdów do pracy do sąsiednich miejscowości - w tym kontekście dążenie do poprawy bezpieczeństwa (które na wąskich wiejskich drogach, często pozbawionych poboczy, jest niskie) jest zagadnieniem niezwykle ważnym i usprawiedliwiającym ponoszenie strat w zakresie niektórych innych aspektów przyrody. Realizacja dróg rowerowych może mieć - w zależności od wybranych rozwiązań technicznych - negatywne oddziaływania na pewne aspekty środowiska. Wiąże się to przed wszystkim z samym wytyczeniem i utwardzeniem dróg - najczęściej są to odrębne, wydzielone drogi (ścieżki), realizowane w pobliżu dróg udostępnionych dla ruchu motorowego - a więc ich realizacja wiąże się z wykonaniem nowej infrastruktury, dzielącej przestrzeń i ograniczającej bioróżnorodność. Może wpływać na lokalne warunki odwadniania, w skrajnych przypadkach może być barierą dla małych zwierząt. Negatywne oddziaływania mają charakter oddziaływań chwilowych - podczas prac budowlanych oraz trwałych - związanych z powstaniem trwałej nowej infrastruktury w przestrzeni. Niekiedy ścieżki rowerowe - zwłaszcza o charakterze turystycznym, a więc prowadzone przez tereny atrakcyjne przyrodniczo lub krajoznawczo - są wytyczone poprzez adaptację i oznakowanie istniejących ścieżek, dróg, duktów leśnych - wówczas nie zawsze niezbędne jest ich utwardzenie i tego typu ścieżki nie powodują tak dużych uciążliwości. Należy tu jednak zwrócić uwagę na aspekt udostępniania cennych walorów dla penetracji - w wyniku tej penetracji możliwa jest degradacja walorów (w przypadku gminy Lniano nie występuje jednak problem nadmiernej presji turystycznej i rekreacyjnej). Korzystne warunki dla przemieszczania się za pomocą rowerów mogą skłonić część mieszkańców do rezygnacji z podróży samochodami, co wpłynie na ograniczenie zużycia paliw oraz emisji zanieczyszczeń.

Prognoza oddziaływań na środowisko przeprowadzona dla poszczególnych aspektów środowiska

Podkreślić należy, że strategia rozwoju lokalnego jest opracowaniem o niezwykle ogólnym charakterze – w praktyce w strategii nie planuje się konkretnych przedsięwzięć, a jedynie wskazuje sfery (dziedziny, zagadnienia) w których dostrzega się konieczność podjęcia działań i realizacji przedsięwzięć. Dla strategii typowe są ustalenia odnoszące się do całego obszaru, którego strategia dotyczy, a nie konkretnej przestrzeni, w której dane zagadnienie powinno być ulokowane. A przecież dokonanie prognozy potencjalnych oddziaływań musi opierać się nie tylko na znajomości zakresu zamierzanego działania, ale także na znajomości szczegółowych uwarunkowań obszaru, w którym działanie to ma być realizowane.

Spośród wszystkich dokumentów, które podlegają ocenie oddziaływania na środowisko, strategie są opracowaniami, dla których wykonanie prognozy jest obarczone największym ryzykiem błędu niedostrzeżenia pewnych uwarunkowań i zależności (gdyż prognoza opiera się na najbardziej ogólnych ustaleniach, bardzo często nie ulokowanych przestrzennie), ale też prognoza dla strategii cechuje się największym stopniem ogólności, a jednocześnie uzależnienia ewentualnych oddziaływań od szczegółów dotyczących zarówno lokalizacji, jak i rozwiązań technicznych.

Tym samym rozważania na temat możliwych lub prawdopodobnych oddziaływań na poszczególne aspekty środowiska mogą mieć tylko bardzo ogólny charakter, gdyż w praktyce rodzaj, charakter, skala oddziaływań wynikają z konkretnych, szczegółowych rozwiązań dotyczących konkretnych przedsięwzięć. Skalę zróżnicowań potencjalnych możliwych oddziaływań najlepiej obrazuje zagadnienie rozwoju przedsiębiorczości – gdzie zakres możliwych działalności (a więc tym samym – potencjalnych oddziaływań) może być niezwykle zróżnicowany.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część ustaleń analizowanej Strategii dotyczy tak zwanych „działań miękkich”, a więc nie związanych z dokonywaniem inwestycji, a z działaniami społecznymi,

ukierunkowanymi dla poprawy jakości wykształcenia, jakości życia, a pewna część przedsięwzięć mimo teoretycznie inwestycyjnego charakteru wiąże się przede wszystkim z dokonywaniem niewielkich zmian w przestrzeni lub polegać ma na modernizacji, przebudowie, usprawnianiu działania już obecnie funkcjonujących obiektów lub infrastruktury.

a) prognozowane oddziaływania na obszary objęte ochroną, w tym położone w sieci NATURA 2000

Realizacja ustaleń Strategii nie powinna wpłynąć **trwale** negatywnie na obszary chronione, w tym na obszary włączone w system Natura 2000. Wprawdzie ustalenia Strategii dotyczą całego obszaru gminy (której znaczna część jest objęta ochroną) ale tezę o prawdopodobnym braku negatywnych oddziaływań, oparto na następujących przesłankach:

1. Obszary chronione są objęte ochroną przed niepożądanym oddziaływaniem realizowanych przedsięwzięć na podstawie przepisów szczególnych. W praktyce nie jest możliwe zrealizowanie w obszarze chronionym działalności (lub prowadzenie funkcji), która byłaby sprzeczna z celami ochrony lub zagrażała chronionym walorom.
2. Strategia w zasadzie nie przewiduje rozwoju działalności, które w końcowym efekcie powodowałyby szkodliwe oddziaływania na środowisko - tym samym obszary objęte ochroną, podobnie jak i pozostała część gminy, nie będą narażone na oddziaływania.

Możliwe jest jednak wystąpienie **czasowych** oddziaływań negatywnych, związanych z procesami inwestycyjnymi - np. podczas prac budowlanych. W obszarze Natura 2000 możliwe jest na przykład płoszenie ptaków wskutek hałasu generowanego podczas prac budowlanych, a w skrajnym przypadku niszczenie roślinności stanowiącej siedliska dla chronionych gatunków (zakłada się, że jest to uciążliwość czasowa, ponieważ możliwa jest rekonstrukcja tego typu siedlisk po zakończeniu prac).

Reasumując należy jednak stwierdzić, że ewentualne istotne oddziaływania negatywne są bardzo mało prawdopodobne.

b) prognozowane oddziaływania na różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin

Realizacja ustaleń Strategii prawdopodobnie wpłynie negatywnie na różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin, ale będą to skutki o bardzo małej skali, występujące lokalnie, a często równolegle wystąpią skutki pozytywne o porównywalnej (lub nawet większej) skali w innych obszarach. Zakłada się, że oddziaływania negatywne mogą być skutkiem wyłącznie prac budowlanych związanych z realizacją inwestycji - jest bardzo prawdopodobne, że w ich wyniku ograniczona zostaje przestrzeń biologicznie czynna, że następuje niszczenie roślinności i płoszenie zwierząt. Są to zresztą najczęściej albo oddziaływania krótkotrwałe (np. płoszenie zwierząt poprzez hałas w miejscu realizacji przedsięwzięcia), albo tylko czasowe (np. zniszczoną zieleń można zrekonstruować). Niekiedy w wyniku realizacji inwestycji następuje „zamiana” bioróżnorodności - stan pierwotny zostaje zamieniony wraz z realizacją zieleni urządzonej (często o większej różnorodności, ale bazującej na gatunkach obcych). Są to wówczas oddziaływania niejednoznaczne.

Jednocześnie jednak, nie negując możliwości wystąpienia oddziaływań negatywnych, należy zauważyć, że w wyniku realizacji ustaleń Strategii wystąpi szereg skutków pozytywnych - głównie o charakterze pośrednim, gdyż liczne ustalenia Strategii mają jednoznacznie prośrodowiskowy charakter, co skutkować będzie także występowaniem lepszych warunków funkcjonowania roślin lub bytowania zwierząt (np. pośrednie skutki realizacji kanalizacji).

c) prognozowane oddziaływania na ludzi

Ogół działań zapisanych w Strategii ma na celu poprawę szeroko rozumianej jakości życia i w ujęciu długofalowym każdy z celów i każde z działań, będzie oddziaływać na ludność pozytywnie. Oddziaływanie to ma być skutkiem tworzenia warunków do podejmowania pracy, poprawy jakości kształcenia, poprawy funkcjonowania sektora publicznego (w tym w zakresie kultury, sportu i rekreacji), poprawy wyposażenia w infrastrukturę techniczną, poprawę dostępności do miast (jako ośrodków obsługi). W praktyce Strategia

dotyczy więc w sposób pozytywny każdego aspektu jakości życia (praca, nauka, zaspokajanie różnorodnych potrzeb, wypoczynek, warunki zamieszkania).

Oddziaływania negatywne mogą mieć miejsce przede wszystkim podczas prac budowlanych związanych z realizacją inwestycji i będą miały charakter wyłącznie czasowy oraz będą ograniczone przestrzennie (do obszarów realizacji tych przedsięwzięć). Teoretycznie możliwe jest występowanie oddziaływań negatywnych, związanych z funkcjonowaniem pewnych nowo zrealizowanych obiektów – ale ryzyko takie powinno być wykluczone na etapie prac planistycznych (sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) oraz projektowych (szczegóły dotyczące funkcjonowania danego przedsięwzięcia).

d) prognozowane oddziaływania na wodę

Działania zapisane w Strategii w większości nie będą oddziaływać na jakość wód powierzchniowych i podziemnych lub będą oddziaływać pozytywnie. Pozytywny wpływ będzie skutkiem rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w wyniku czego ograniczona zostanie wielkość zrzutu ścieków do gruntu i wód powierzchniowych. Teoretyczny wpływ negatywny możliwy jest w związku z wykonywaniem robót budowlanych (zanieczyszczenia pochodzące z maszyn, itp.) lub może wynikać z nieprzewidzianych sytuacji awaryjnych (katastrof, itp.), ale w obydwu przypadkach miałyby charakter incydentalny.

e) prognozowane oddziaływania na powietrze

Realizacja ustaleń Strategii w zasadzie nie wpłynie na jakość powietrza. Pozytywny wpływ, ale na niewielką skalę - niezauważalną w praktyce w skali gminy - przyniesie ewentualna wymiana systemów grzewczych na nowoczesne, cechując się niższą emisją zanieczyszczeń.

f) prognozowane oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz krajobraz

Realizacja ustaleń Strategii z dużym prawdopodobieństwem wpłynie na powierzchnię ziemi oraz na krajobraz i będą to w przewadze oddziaływania negatywne.

Wszelkie prace ziemne będą wpływać niekorzystnie na powierzchnię ziemi. Bardzo prawdopodobne są zniszczenia gleby oraz wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, choć tego rodzaju oddziaływania będą miały charakter wybitnie lokalny.

Zmiany negatywne w krajobrazie wynikać mogą przede wszystkim z utraty charakteru krajobrazu typowo wiejskiego, jaki obecnie obserwuje się w gminie. Brak zabudowy kubaturowej o dużej skali, brak linii energetycznych najwyższych napięć, niewystępowanie zelektryfikowanych linii kolejowych, brak elektrowni wiatrowych powodują, że gmina zachowuje wizerunek i krajobraz tradycyjnych obszarów rolniczych (choć zabudowa miejscowości ma charakter współczesny i nie wykazuje walorów upoważniających do jej ochrony). Jest to sytuacja obecnie stosunkowo rzadko już spotykana. Realizacja przedsięwzięć gospodarczych wielokubaturowych wpłynęłaby negatywnie na obecny stan, w praktyce niszcząc charakter krajobrazu. Należy szczególnie przeciwdziałać tego typu przedsięwzięciom. Jednak szereg przedsięwzięć inwestycyjnych w zasadzie nie wpłynie na krajobraz, gdyż będą one zlokalizowane w ramach istniejącej zabudowy miejscowości i ze względu na formę i wielkość, nie będą się eksponować. Pewne pozytywne zmiany w krajobrazie mogą zająć wskutek estetyzacji zabudowy, czy przestrzeni publicznych,

g) prognozowane oddziaływania na klimat

Realizacja ustaleń Strategii nie wpłynie w sposób możliwy do odnotowania, na klimat.

h) prognozowane oddziaływania na zasoby naturalne

Realizacja ustaleń Strategii nie wpłynie w sposób możliwy do odnotowania, na zasoby naturalne.

i) prognozowane oddziaływania na zabytki

Realizacja ustaleń Strategii w warunkach gminy Lniano, nie wpłynie w sposób zauważalny na sferę dóbr kultury. W obszarach o znacznym potencjale kulturowym oraz dużym nagromadzeniu obiektów

zabytkowych, wpływ strategii rozwoju lokalnego zazwyczaj jest pozytywny (tworzenie korzystnego klimatu do odnowy zabytków, adaptacja zabytków na funkcje społeczne, gospodarcze, kulturalne, itp.), jednak przy tak małej koncentracji i relatywnie niskiej randzie zabytków na terenie gminy, ewentualne oddziaływania nie zostaną odnotowane.

j) prognozowane oddziaływania na dobra materialne

Ogół ustaleń Strategii przyczyni się do wzrostu wartości dóbr materialnych - będzie to dotyczyło wszystkich rodzajów własności. W sferze komunalnej nastąpi wzrost zainwestowania w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznych, w sferze mieszkańców - będzie dotyczył wzrostu zamożności i będących tego konsekwencją inwestycji w zakresie nieruchomości i wyposażenia mieszkań, w sferze przedsiębiorców - będzie wynikiem poczynionych inwestycji. Spodziewany jest także dalszy wzrost wartości gruntów rolnych, choć nie będzie to bezpośrednio wynikało z realizacji ustaleń Strategii (pośrednio może być związane z poprawą warunków prowadzenia gospodarki rolnej).

Prognoza oddziaływań na środowisko – synteza uwzględniająca zróżnicowany charakter oddziaływań. Macierz wyjaśniająca prognozowane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

Poniżej w tabelach zawarto syntetyczne zestawienie oddziaływań – zanalizowanych zarówno w ujęciu planowanych w Strategii zadań, jak i prognozowanych oddziaływań na różne aspekty środowiska – pogrupowanych wg charakteru spodziewanych oddziaływań.

Tab. Prognozowany charakter oddziaływań na środowisko - I

Charakter oddziaływania	Przewidywane znaczące oddziaływania – prognozowana możliwość/okoliczność zaistnienia w wyniku wdrażania ustaleń Strategii
bezpośrednie / pośrednie	Realizacja ustaleń Strategii wiąże się z wystąpieniem bardzo dużej liczby oddziaływań zarówno bezpośrednich, jak i pośrednich. O ile oddziaływania bezpośrednie wydają się łatwiejsze do identyfikacji (są bezpośrednim następstwem podejmowanych działań), to zakres możliwych oddziaływań pośrednich (a więc pojawiających się „przy okazji” oczywistych oddziaływań bezpośrednich) jest bardzo szeroki. Często oddziaływania pośrednie mogą mieć inny charakter niż bezpośrednie (np. pozytywny wobec negatywnych i vice versa). Najważniejsze spodziewane oddziaływania pośrednie dotyczą: - poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia potencjału zasobów świata roślin i zwierząt jako pośredni efekt działań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury (pośrednie oddziaływanie pozytywne ma miejsce jako efekt realizacji przedsięwzięć i ma charakter stały)
wtórne	Realizacja ustaleń Strategii wiąże się z wystąpieniem pewnej, prawdopodobnie niezbyt dużej liczby oddziaływań wtórnych, będących następstwem (nie zawsze spodziewanym i oczywistym, a także nie zawsze mającym taki sam charakter) podejmowanych działań. Najważniejsze oddziaływania wtórne, to: - spodziewany wzrost jakości życia (poprawa warunków zamieszkania) wskutek efektów praktycznie wszystkich działań społecznych i infrastrukturalnych, - poprawa czystości wód i powietrza wskutek działań z zakresu rozwoju infrastruktury.
skumulowane	Działania skumulowane dotyczyć będą przede wszystkim działań i sfer cechujących się największą złożonością i miejsc, których dotyczyć będzie największa intensywność prowadzonych działalności. W największym stopniu oddziaływania skumulowane dotyczyć będą wsi gminnej (ze względu na fakt, że wsi tej dotyczyć będzie większość działań zapisanych w Strategii).
chwilowe / krótkoterminowe / średnioterminowe / długoterminowe / stałe	Realizacja ustaleń Strategii ma służyć przede wszystkim osiągnięciu pozytywnych oddziaływań długoterminowych lub stałych. Praktycznie każda zmiana stanu zagospodarowania przestrzennego (bez względu na charakter tej zmiany – punktowa, liniowa, powierzchniowa) powoduje powstanie nowej i trwałej jakości. Oddziaływania krótkoterminowe wiążą się przede wszystkim z procesem inwestycyjnym i jak wykazano wcześniej, często będą to oddziaływania negatywne (pomimo, że efekt długoterminowy - będzie pozytywny). Przykładem oddziaływania

	<p>średnioterminowego są zniszczenia zieleni spowodowane procesem inwestycyjnym - zieleń tę można odtworzyć, ale wymaga to pewnego okresu, np. roku lub kilku lat. Oddziaływania chwilowe na etapie realizacji inwestycji to na przykład generowany hałas (płoszenie zwierząt, uciążliwości dla ludzi, itp.). W przypadku (nielicznych) niektórych oddziaływań można także wyodrębnić oddziaływania sezonowe - związane np. z okresem grzewczym (oddziaływania na powietrze), sezonowością prac w rolnictwie, sezonowością funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej.</p>
pozytywne / negatywne	<p>W wyniku realizacji ustaleń strategii znajdą zarówno oddziaływania pozytywne, jak i negatywne. Ich analizie poświęcono zasadniczą część prognozy. W największym uproszczeniu należy stwierdzić, że zdecydowana większość planowanych działań będzie miała w okresie długofalowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywny wpływ na mieszkańców - niewielki pozytywny lub neutralny wpływ na pozostałe aspekty przyrody <p>ale w okresie realizacji poszczególnych przedsięwzięć przeważać będą krótkotrwałe oddziaływania negatywne (które jednak nie mogą w żaden sposób deprecjonować pozytywnego efektu końcowego). Tylko nieliczne planowane działania mogą generować (z dużą dozą prawdopodobieństwa trafnej prognozy) skutki negatywne.</p>

Opracowanie własne

Tab. Prognozowany charakter oddziaływań na środowisko - II

Przewidywane znaczące oddziaływania na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:	znaczenie (waga) oddziaływania	czas oddziaływania	charakter oddziaływań
	0 - bez znaczenia 1 - znaczenie zauważalne, ale nieistotne 2 - znaczenie zauważalne, lokalnie (w miejscu zaistnienia lub w sąsiedztwie) istotne 3 - znaczenie istotne – o dużym zasięgu i/lub zasadniczo zmieniające stan istniejący	0 - brak oddziaływania 1- chwilowy, jednostkowy (w momencie zaistnienia) 2 - krótkotrwały (w momencie realizacji przedsięwzięcia) 3 - cykliczne o przewidywanym sezonowym (okresowym) występowaniu 4 - długotrwałe lub stałe	0 - brak oddziaływania 1 - oddziaływanie bezpośrednie 2 - oddziaływanie generuje dodatkowe powiązane z nim oddziaływania pośrednie 3 - oddziaływanie generuje powiązane z nim oddziaływania wtórne 4 - oddziaływanie generuje powiązane z nim oddziaływania skumulowane
	Z – oddziaływanie zbyt złożone, by przedstawić je w sposób syntetyczny ewentualne oznaczenia +/- wskazują na pozytywny lub negatywny charakter		
obszary Natura 2000	0 lub (-)1	1 lub 2	1
różnorodność biologiczną	(-/+) tylko nieliczne (-)2 i to prawie wyłącznie na etapie realizacji przedsięwzięcia	1 i/lub 2 i/lub 4	1, 2, 3, 4
ludzi	(+)2 i/lub (+)3	negatywne 0, 1 pozytywne 4	1, 2, 3, 4
zwierzęta	0 – w stosunku do terenów już zainwestowanych (-)2 – w stosunku do terenów dotąd niezainwestowanych	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4
rośliny	(-/+) tylko nieliczne (-)2 i to prawie wyłącznie na etapie realizacji przedsięwzięcia	1 i/lub 2 i/lub 4	1, 2, 3, 4
wodę	Z większość procesów rozwojowych: (-)2 aspekty związane z rozwojem sieci kanalizacyjnej (+)3	4	1,4

powietrze	0 lub (-)1 i (-)2	1,3,4	1,4
powierzchnię ziemi	0 lub (-)1	1,4	1
krajobraz	0 lub (-)1	2,4	1
klimat	0	0	0
lokalny mikroklimat	Z	Z	Z
zasoby naturalne	0	0	0
zabytki	0 lub (+)1	4	1,2
dobra materialne	(+)2 i (+)3	4	1,2,3,4

Opracowanie własne

6. Ustalenia końcowe

a) analiza możliwości zastosowania rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania ustaleń projektu Strategii

Kompensacja przyrodnicza to procedura zdefiniowana w ustawie Prawo Ochrony Środowiska jako "zespół działań (...) prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych". Zgodnie z ustawą z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody procedura ta stosowana jest w przypadku realizacji planu lub przedsięwzięcia, który może mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony lub zaprojektowany obszar Natura 2000.

Zagadnienie kompensacji powinno być przedmiotem szczegółowych analiz na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko, wykonywanej w związku z realizacją konkretnych przedsięwzięć.

Odnosząc się do rozwiązań mających na celu zapobieganie i/lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, należy zwrócić uwagę na wskazywaną wielokrotnie w niniejszej prognozie, specyfikę opracowania jakim jest strategia rozwoju lokalnego. Przede wszystkim strategia jest opracowaniem o bardzo ogólnym charakterze, mającym na celu wskazanie celów rozwoju gminy, ale przede wszystkim w drodze uporządkowania i skonkretyzowania poszczególnych zamierzeń rozwojowych. Strategia stanowi „pierwszy etap” planowania rozwoju, na którym jest zdecydowanie zbyt wcześnie, by można było rozważać szczegóły przewidywanych przedsięwzięć, a tym samym nie jest możliwe poszukiwanie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko („kolejne etapy” to studium uwarunkowań oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – jednak nawet one nie muszą określać dokładnych szczegółów przedsięwzięć, które będą realizowane; w praktyce nawet na etapie sporządzania mpzp nie zawsze możliwe jest przybliżenie spodziewanych oddziaływań i są one możliwe do identyfikacji dopiero na etapie przygotowywania dokumentacji konkretnych inwestycji). Dopiero posiadając wiedzę o szczegółach zamierzeń, możliwe jest prowadzenie tego typu analiz. Warto jednak podkreślić, że w Strategii nie znajduje się ustaleń, które z założenia stanowiłyby istotne zagrożenie i już na etapie sporządzenia Strategii pożądanym byłoby ich zaniechanie. Ustalenia Strategii obejmują całość problematyki istotnej dla rozwoju gminy i dotyczą zarówno działań o charakterze ogólnym, jak i bardzo konkretnych – ale nie zawsze ściśle związanych z przestrzenią gminy (część to zadania kierowane do mieszkańców, nie wpływające na zmiany zagospodarowania). Sprawiają one wrażenie całościowego podejścia do problemu, i jak się wydaje, realizują interes zapobiegania i/lub ograniczania ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze i kulturowe.

Na obecnym, bardzo ogólnym etapie, zwraca się tylko uwagę na konieczność maksymalnego zastosowania – podczas realizacji poszczególnych przedsięwzięć – następujących zasad mających na celu maksymalną ochronę zasobów przyrody, zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania ustaleń Strategii:

- konieczność racjonalnego wykorzystania zasobów, w tym dążenia do zachowania w stanie niezmienionym maksymalnie dużej części terenów zielonych, w tym zwłaszcza zadrzewień i zakrzaczeń oraz cieków i zbiorników wodnych w rejonach realizacji inwestycji,
- konieczność ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed wyłączeniem z produkcji, dzieleniem, obniżaniem zwartości,
- konieczność ochrony lasów, parków, zakrzaczeń, terenów rekreacyjnych, łąk przed dzieleniem oraz obniżaniem zwartości,
- konieczność racjonalnego zagospodarowania przestrzeni,
- sugestię stosowania nasadzeń kompensujących w sytuacji, gdy w wyniku realizacji projektów dochodzi do zniszczeń wśród drzewostanu, terenów zakrzaczeń, parków, itp. Nasadzenia kompensujące powinny być stosowane możliwie blisko terenów, gdzie dokonano strat i opierać się na rodzimych gatunkach,
- konieczność stosowania nadzoru konserwatorskiego nad projektami realizowanymi w obszarach cennych kulturowo lub mających wartość historyczną,
- konieczność unikania lokalizacji przedsięwzięć w obszarach lokalnie cennych przyrodniczo, nawet jeśli nie są objęte ochroną prawną,
- konieczność dążenia do zachowania walorów krajobrazowych (unikanie wprowadzania dominant i obcych form, maskowanie zabudowy kubaturowej),
- konieczność dążenia do tworzenia przestrzeni wspólnych o różnym przeznaczeniu i różnej skali,
- konieczność dbałości o wysoką jakość architektoniczno-estetyczną zabudowy, w tym elementów wyposażenia przestrzeni publicznych,
- konieczność przestrzegania wskaźników chłonności w obszarach realizacji terenów rekreacyjnych – przeciwdziałanie możliwości nadmiernej antropopresji poprzez zastosowanie technicznych barier wprowadzania zbyt dużego ruchu,
- sugestię dążenia do koncentracji zagospodarowania o funkcjach mieszkaniowych oraz o funkcjach gospodarczych w ramach wydzielonych terenów realizacji tych funkcji – unikanie mieszania funkcji mieszkaniowych i gospodarczych w ramach tych samych jednostek przestrzennych,
- sugestię ograniczania lokalizacji działalności wymagających lub mogących wymagać sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko w obszarach sąsiadujących z terenami mieszkaniowymi lub rekreacyjnymi,
- konieczność unikania lub minimalizowania konfliktów społecznych podczas podejmowania decyzji co do lokalizacji przedsięwzięć,
- sugestię rozwoju komunikacji publicznej jako instrumentu poprawy jakości życia oraz ograniczania ruchu indywidualnego,
- sugestię powszechnego wykorzystywania niektórych, niekolidujących względem środowiska, odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza ogniw słonecznych jako uzupełniającego źródła energii,
- prymat rozwoju infrastruktury przed funkcjami mieszkaniowymi lub gospodarczymi na obszarach zagospodarowywanych.

Podkreślić jednak należy, że Strategia jest opracowaniem o zbyt ogólnym charakterze, by w sposób szczegółowy analizować możliwości zastosowania rozwiązań mających na celu zapobieganie i/lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania jej ustaleń. Na podstawie ustaleń Strategii dokonanie takiej analizy nie jest możliwe. Zakres działalności możliwych do realizacji w oparciu o Strategię jest bardzo szeroki i prezentują one bardzo zróżnicowany charakter. W praktyce dopiero na etapie sporządzania dokumentacji inwestycyjnej dla poszczególnych przedsięwzięć, możliwe będzie przybliżenie spodziewanych oddziaływań.

b) analiza możliwości rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Analizowane opracowanie cechuje się określoną specyfiką, mającą decydujący wpływ na propozycję rozwiązań alternatywnych :

- Ustalenia, zawarte celu rozwoju oraz wykazie działań, które muszą być podjęte dla realizacji tego celu, wynikają ściśle z diagnozy stanu gminy. Każda grupa działań odpowiada zidentyfikowanej sytuacji problemowej, wymagającej interwencji. Inaczej ujmując - Strategia obejmuje całość problematyki istotnej dla rozwoju gminy.
- Powyższe działania mają charakter działań równorzędnych - Strategia nie ma na celu wskazywanie priorytetów rozwoju (a więc wskazywania hierarchii ważności poszczególnych przedsięwzięć), a jedynie usystematyzowanie zadań (działań, tematów) istotnych dla rozwoju gminy, tak by w oparciu o ten usystematyzowany wykaz ułatwić samorządowi gminy podejmowanie decyzji dotyczących kreowania rozwoju.

W świetle powyższego, bardzo trudno proponować rozwiązania alternatywne w opracowaniu o takim charakterze. W zasadzie nie ma możliwości zaproponowania alternatywnych propozycji dla celu głównego oraz realizujących go, pięciu kierunków rozwoju. Pole do propozycji alternatywnych będzie miało miejsce na etapie realizowania poszczególnych zagadnień. Część ustaleń Strategii nie podlega w zasadzie wariantowaniu z przyczyn obiektywnych, w przypadku niektórych (zwłaszcza projektów „miękkich”) wskazywanie alternatyw jest pozbawione sensu, ale dla części zadań możliwe jest dokonanie wariantowania w zakresie lokalizacji danego przedsięwzięcia (dotyczy to lokalizacji infrastruktury społecznej, jak też terenów inwestycyjnych) lub szczegółów technicznych realizacji danego przedsięwzięcia (np. rozwój infrastruktury technicznej). Zarówno aspekt lokalizacji danego przedsięwzięcia jak i aspekt szczegółowych rozważań technicznych, nie są jednak przedmiotem Strategii. Celem Strategii jest jedynie wskazanie, że dane zagadnienie powinno być na terenie gminy zrealizowane. Etap Strategii jest więc etapem „zbyt wczesnym” dla dokonywania wariantowania - dopiero na etapie realizacji danego zadania możliwe będzie dokonywanie wyboru optymalnego rozwiązania szczegółowego.

Podkreślić należy, że pewne obiektywne uwarunkowania ograniczają możliwości stosowania rozwiązań alternatywnych i zawężają terytorialnie możliwości realizacji przedsięwzięć:

- znaczna (północna) część gminy objęta jest ochroną (w tym w sieci Natura 2000) co w sposób oczywisty ogranicza (lub wręcz - wyklucza) możliwość realizacji pewnych działań,
- przedsięwzięcia dotyczące obsługi ludności całej gminy z przyczyn obiektywnych powinny być lokalizowane w siedzibie gminy - Lniano jest ośrodkiem najlepiej przygotowanym do pełnienia funkcji centralnych, jest dobrze dostępne z terenu całej gminy i już obecnie skupia większość potencjału usługowego - rozpraszanie usług ma sens jedynie w przypadku działalności, które powinny być reprezentowane przez większą liczbę placówek (np. przedszkoli),
- wyznaczanie terenów inwestycyjnych (a więc przeznaczenie ich w mpzp pod rozwój działalności gospodarczych) powinno dotyczyć tylko obszarów dobrze dostępnych komunikacyjnie, o słabej przydatności rolniczej gruntów i wyposażonych w infrastrukturę (w tym - skanalizowanych, lub leżących w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnej) - spełnienie tych warunków nie tylko służy racjonalizacji zarządzania przestrzenią, ale przede wszystkim daje szansę znalezienia inwestora,
- w przypadku działań zmierzających do zwiększenia liczby połączeń autobusowych i kolejowych, wariantowanie jest ściśle zależne od układu sieci, po której zadanie ma być realizowane (w przypadku linii kolejowej nie ma więc możliwości wariantowania, a w przypadku sieci drogowej możliwość taka występuje tylko w minimalnym stopniu),
- w przypadku działań zmierzających do rozwoju bazy turystycznej, predyspozycje posiadają tylko niektóre miejscowości, cechujące się atrakcyjnością dla ruchu - wsie o typowo rolniczym charakterze, otoczone krajobrazem rolniczym, nie są tu realną alternatywą.

Z punktu widzenia oddziaływań ustaleń Strategii na środowisko podkreślić należy, że część działań przewidzianych w Strategii generuje określone rodzaje oddziaływań na środowisko w sposób podobny, niezależnie od szczegółowej ich lokalizacji (oddziaływanie wynika z właściwości danej działalności, a nie z jej konkretnego umiejscowienia). Poszukując optymalnej, ze względów środowiskowych, lokalizacji danego przedsięwzięcia, należy uwzględnić konieczność zachowania jego ekonomicznej i społecznej racjonalności. W przeciwnym przypadku może dojść do sytuacji, iż przedsięwzięcie nie powiedzie się (lub powiedzie się w stopniu ograniczonym), a poniesione zostaną określone koszty środowiskowe (przeczyłoby to zasadzie, iż należy dążyć do maksymalizacji korzyści społecznych i gospodarczych przy zachowaniu constans w zakresie strat w środowisku).

W przypadku szeregu działań „miękkich” w Strategii wskazuje się możliwość pełnienia ich na terenie gminy lub w jednej z gmin ościennych, a nawet w mieście Świeciu. Zapisy Strategii odnoszą się tu do realnych szans powołania placówki oświatowej lub organizacji szkoleń, kursów - gmina Lniano ze względu na zbyt mały potencjał w praktyce nie ma możliwości samodzielnej realizacji tych zadań - istotne jest jednak, by były one dostępne dla mieszkańców, bez względu na ostateczną lokalizację.

W trakcie prac nad Strategią odbyły się konsultacje społeczne, podczas których uczestnicy - radni Rady Gminy, sołtysi, przedstawiciele instytucji w największym stopniu istotnych dla rozwoju gminy, wskazywali - w stosunku do proponowanych w Strategii zadań - na możliwe warianty lub szczegóły techniczne ich lokalizacji. Ze względu na ogólny z założenia charakter Strategii, większość tych bardzo szczegółowych sugestii nie znalazła się w dokumencie, aczkolwiek przeprowadzone konsultacje udowodniły, że na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć, możliwe będzie rozważanie różnych rozwiązań szczegółowych.

W całym procesie tworzenia Strategii i konstruowania kierunków rozwoju oraz wykazu działań niezbędnych dla osiągnięcia celu rozwoju gminy, najwięcej kontrowersji wzbudzała kwestia „wskazania woli” lub przeciwnie - „zasugerowania niechęci” - wobec lokalizacji na terenie gminy elektrowni wiatrowych. Ostatecznie zdecydowano o umieszczeniu zapisów umożliwiających lokalizację elektrowni wiatrowych, aczkolwiek obiektywne uwarunkowania wynikające z występowania na terenie gminy obszarów chronionych ograniczają możliwości lokalizacji tego typu przedsięwzięć, a analiza ewentualnych oddziaływań na środowisko przeprowadzona w niniejszej prognozie, jest jednoznacznie negatywna. Należy jednak podkreślić, że w sytuacji gdyby sąsiednie gminy zlokalizowały na swoim terytorium elektrownie wiatrowe w bliskim sąsiedztwie gminy Lniano (tak, iż oddziaływanie w postaci zniszczonego krajobrazu dotyczyłoby także gminy Lniano), nie ma szczególnych argumentów dla blokowania tego typu przedsięwzięć na terenie gminy (oczywiście pod warunkiem zachowanie stref odległości od zabudowy) - w sytuacji gdyby nastąpiły nieodwracalne straty w krajobrazie wskutek rozwoju energetyki wiatrowej w sąsiednich gminach, blokowanie jej rozwoju na terenie gminy Lniano pozbawiłoby tylko budżet gminy oraz miejscową ludność ewentualnych dochodów, bez uzyskiwania w zamian innych korzyści (zwłaszcza środowiskowych).

Podsumowując, należy stwierdzić, że wprowadzenie metodologii opracowania Prognozy nakazuje wykonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu (rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska - realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna - zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach), jednak jak wykazano wcześniej, w opracowaniu o takim charakterze, jaki prezentuje strategia rozwoju lokalnego, właściwe uwzględnienie tego postulatu nie może mieć miejsca. Strategia jest opracowaniem obejmującym całość zagadnień istotnych dla rozwoju gminy i większości ustaleń nie wskazuje lokalizacji konkretnych zadań (a jedynie wskazuje na celowość ich podjęcia). Jest więc - w procesie planowania rozwoju gminy - opracowaniem o najbardziej ogólnym charakterze i ewentualne propozycje alternatywne mogą być formułowane dopiero na następnych etapach podejmowania decyzji co do realizacji konkretnych przedsięwzięć. Pomimo to, w niniejszym

rozdziale starano się wskazać pewne aspekty wariantowania (lub braku możliwości wariantowania), które były uwzględniane na etapie tworzenia dokumentu a także podczas konsultacji społecznych.

c) propozycja monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W projekcie Strategii przedstawiono bardzo obszerną i szczegółową propozycję prowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania. W niniejszym rozdziale powtórzono te ustalenia, gdyż należy je uznać za optymalny sposób realizacji wymogu przeprowadzania monitoringu (nawet w sytuacji, gdyby z różnych względów nie było możliwe pozyskanie informacji dotyczących całego zakresu wskaźników, pozostałe zapewniają uzyskanie szerokiej wiedzy o stanie gminy i jego zmianach).

System monitoringu stanu gminy służy jej lepszemu zarządzaniu. Bieżący dostęp do najbardziej aktualnych danych dotyczących stanu rozwoju oraz charakteru (kierunków, tendencji, natężenia i dynamiki) zachodzących procesów społeczno-gospodarczych, jak również ocena pozycji gminy na tle innych jednostek, pozwalają na podejmowanie działań zapewniających realizację interesów gminy w najlepszy z możliwych w danej sytuacji i przy określonych możliwościach, sposób.

Doceniając rolę monitoringu w nowoczesnym zarządzaniu gminą, sugeruje się powołanie w strukturach Urzędu Gminy wyspecjalizowanej komórki zajmującej się tym zagadnieniem lub nawiązanie stałej, wieloletniej współpracy z jednostką badawczą realizującą to zagadnienie na potrzeby gminy.

Obligatoryjny monitoring stanu gminy dotyczy tylko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która w art. 32 stwierdza iż „W celu oceny aktualności studium i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium, z uwzględnieniem decyzji zamieszczonych w rejestrach, o których mowa w art. 57 ust. 1-3 i art. 67, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego”. Powyższa ustawa precyzuje także, że ocena taka powinna się odbywać co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy). Częstotliwość i charakter (zakres) tego typu monitoringu są zdecydowanie niewystarczające, stąd tak duża rola inicjatyw podejmowanych przez samorządy w tym zakresie.

Źródłami danych na potrzeby monitoringu są:

- Urząd Gminy oraz instytucje podległe samorządowi gminy – w zakresie zadań własnych, zmian zagospodarowania, inwestycji realizowanych na terenie gminy,
- Urząd Statystyczny – w zakresie zagadnień społeczno-gospodarczych (zachodzących procesów i struktur mający miejsce w gminie) oraz w zakresie oceny zmian roli i znaczenia gminy na tle powiatu i województwa,
- gestorzy sieci – w zakresie infrastruktury technicznej (zwłaszcza przesyłowej) oraz komunikacyjnej (drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe, linie kolejowe) zlokalizowanej na terenie gminy,
- Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska – jako instytucja prowadząca regularne oceny stanu różnych aspektów środowiska na terenie województwa,
- w zakresie analiz zmian uwarunkowań zewnętrznych – wynikających np. ze zmian stanu zagospodarowania i poziomu rozwoju powiatu i województwa, postuluje się utworzenie w strukturach Urzędu Gminy stosownej komórki organizacyjnej lub nawiązanie trwałej współpracy z instytucją zewnętrzną zapewniającą obiektywną obsługę w tym zakresie.

Monitorowanie zachodzących zmian jest jednym z podstawowych instrumentów kreowania rozwoju danego obszaru. Znajomość aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej (także sytuacji na tle innych jednostek) pozwala na szybsze i trafniejsze podejmowanie decyzji. W przypadku planowania strategicznego, monitoring ma na celu:

- ocenę stopnia realizacji zakładanych celów rozwoju,
- ocenę stopnia i jakości realizacji zadań własnych,
- ocenę stanu zagospodarowania przestrzennego i jego zmian,
- szybką identyfikację pojawiających się konfliktów lub barier rozwoju oraz przeciwdziałanie im,
- ocenę charakteru zmian uwarunkowań, w których funkcjonuje dana jednostka (zmiana uwarunkowań zewnętrznych bardzo często przewartościowuje mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia rozwoju),

- ocenę potrzeby aktualizacji Strategii (związaną z pojawieniem się zbyt wielu, lub zbyt złożonych nowych uwarunkowań rozwoju).

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż samorząd gminny odpowiada tylko za niewielką część zadań niezbędnych dla powodzenia rozwoju gminy. W przypadku niektórych innych przedsięwzięć działania samorządu mogą mieć charakter katalizatorów - samorząd nie może bezpośrednio realizować zadań, ale może tworzyć sprzyjające warunki dla różnego rodzaju przedsięwzięć. Niektóre uwarunkowania są jednak całkowicie niezależne od działań samorządu.

Coraz większa będzie także rola samorządów (gminnego, ale także w zakresie swych zadań – powiatowego i wojewódzkiego) w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój inwestycji na terenie gminy. Ich skuteczność (a przede wszystkim jakość przygotowywanej dokumentacji w tym zakresie) będą jedną z podstawowych miar oceny funkcjonowania administracji na poziomie gmin i powiatów.

Oceniając możliwości monitorowania zmian stanu gminy, należy zwrócić uwagę, iż:

- część zadań zapisanych w Strategii wiąże się z jednorazowym wykonaniem inwestycji - monitoring tego typu przedsięwzięć jest najłatwiejszy, gdyż miarą sukcesu jest tu ich zrealizowanie;
- część działań, które są zapisane w Strategii jako ważne dla rozwoju, nie ma charakteru mierzalnego - nie można liczbowo lub wskaźnikowo określić, czy zadanie zostało wykonane;
- w zakresie niektórych rodzajów działań, miarą sukcesu jest poprawa pozycji gminy w danej dziedzinie na tle innych gmin. W ten sposób należy oceniać ogólny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego - sytuacją dowodzącą, iż rozwój danego obszaru jest porównywalny z innymi co do tempa i charakteru, jest nie pogarszanie własnej pozycji na tle średnich i na tle innych obszarów, a miarą sukcesu jest ich poprawa;
- wiele zadań ma charakter ciągły - dotyczą one np. zadań własnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej. W zakresie infrastruktury technicznej pierwszy etap wiąże się z rozbudową sieci i urządzeń do czasu osiągnięcia zakładanego stanu (ten etap jest mierzalny i porównywalny z innymi obszarami), ale kolejny etap to utrzymywanie bieżącej sprawności i odpowiednich standardów funkcjonowania (na tym etapie nie ma możliwości porównań z innymi obszarami, a jedynie istnieje możliwość określenia, na ile sprawna jest gminna infrastruktura).
- wiele zadań nie ma charakteru inwestycyjnego, a jedynie wiążą się z poprawą - usprawnieniem istniejącego stanu.

Monitoring powinien być przeprowadzany poprzez coroczne (jednorazowe w ciągu roku) sporządzenie raportu przedstawiającego zestawienie danych i informacji o aktualnym stanie gminy, stanie realizacji zamierzanych celów rozwoju, stanie zagospodarowania przestrzennego oraz zmianach, które zaszły w tych aspektach w okresie od poprzedniego raportu. Sugeruje się, by wykonywać tego typu opracowanie w drugim kwartale każdego roku, gdyż wówczas dostępne są już dane i informacje za rok ubiegły (dane dotyczące zadań własnych) lub z poprzedzającego go roku (dane publikowane przez Urząd Statystyczny).

Prowadząc monitoring, należy być świadomym, że w zakresie wielu aspektów rozwoju nie istnieją proste miary statystyczne pozwalające na ocenę tempa zachodzących zmian. W zakresie niektórych dziedzin nie jest możliwe określenie optymalnego stanu rozwoju – tym samym nie można określić stopnia zrealizowania tego celu (zaawansowania realizacji). W przypadku części zagadnień ocena jest utrudniona ze względu na sposób zbierania lub publikowania danych przez służby do tego powołane (np. inspekcję ochrony środowiska, urząd statystyczny). W niektórych aspektach charakter zmian można ocenić dopiero w okresie kilku-kilkunastu lat (np. związek poziomu edukacji z sytuacją na rynku pracy).

W zakresie zadań, w których możliwe jest określenie miar, monitoring stanu rozwoju gminy, powinien być prowadzony na podstawie następujących wskaźników:

- 1. ogólna pozycja gminy na tle powiatu, sąsiadów i województwa** – zmiany pozycji w rankingach i zestawieniach w zakresie wybranych cech (najczęściej przyjmuje się tu wskaźniki przedsiębiorczości, bezrobocia, stanu rozwoju infrastruktury technicznej, wybranych cech społecznych – takich jak migracje, przyrost naturalny, itp.), a także zmiany wskaźników notowanych w gminie na tle wartości średnich;
- 2. w zakresie jakości środowiska** - w zakresie ogólnych parametrów środowiska celem jest utrzymanie obecnej bardzo małej emisji zanieczyszczeń. W zakresie wskaźników szczegółowych miarą sytuacji jest poprawa wskaźników zanieczyszczenia wód (zwłaszcza najważniejszych rzek i największych jezior) – stan wód to

najbardziej newralgiczny element środowiska - wykazujący zawsze najgorszy stan z wszystkich badanych aspektów środowiska. Miernikiem zmian jest także liczba nowo tworzonych form ochrony przyrody – choć na terenie gminy nie powinno to być priorytetem (i nie jest zagadnieniem szczególnie istotnym) ze względu na już obecnie bardzo duży udział powierzchni;

3. poziom przedsiębiorczości - sytuacją korzystną jest zazwyczaj osiągnięcie przez gminę poziomu co najmniej 100% średniej dla obszarów wiejskich województwa. Szczegółowymi miarami zmian są:

- niemalejący ogólny wskaźnik przedsiębiorczości
- niemalejący wskaźnik względny (czyli wskaźnik na tle średniej wojewódzkiej)
- wzrost liczby podmiotów w sekcji handel i naprawy (do poziomu co najmniej 80% wartości średnich)
- wzrost powierzchni terenów inwestycyjnych oraz liczby miejscowości posiadających tego typu ofertę

4. poziom bezrobocia - sytuacją korzystną jest osiągnięcie wskaźnika bezrobocia na poziomie 110% średniej wojewódzkiej dla obszarów wiejskich (lub poniżej 100% dla obszarów wiejskich z wyłączeniem powiatów bydgoskiego i toruńskiego)*. Szczegółowymi miarami zmian są:

- zmniejszanie bezwzględnej liczby bezrobotnych
- wzrost liczby miejsc pracy
- zmniejszanie wskaźnika bezrobocia w stopniu większym, niż przeciętnie
- niższy od przeciętnego wskaźnik długotrwale bezrobotnych.

**Ze względu na niepublikowanie stopy bezrobocia dla obszarów wiejskich województwa, należy do celów porównawczych używać innych, umożliwiających porównanie bezrobocia wskaźników - np. stosunku liczby bezrobotnych do ludności w wieku produkcyjnym lub ludności ogółem, przy czym należy uwzględnić nie tylko aktualną wielkość takiego wskaźnika, ale także jego zmiany (określenie tendencji) oraz relacje w stosunku do innych jednostek i średnich (poprawa czy pogorszenie na ich tle).*

5. stan infrastruktury technicznej - sytuacją docelową powinno być zrealizowanie planów w zakresie realizacji nowych sieci i urządzeń, modernizacji sieci i urządzeń istniejących oraz utrzymania bieżącej sprawności ich funkcjonowania. W zakresie infrastruktury technicznej specyfika uwarunkowań powoduje, iż bardzo trudno jest o porównania na tle innych obszarów i na tle średnich, a często takie porównania pozbawione są sensu (stanem docelowym we wszystkich jednostkach, jest bowiem osiągnięcie maksymalnego możliwego i uzasadnionego ekonomicznie stanu). Szczegółowymi miarami zmian są:

- wzrost liczby odbiorców sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej
- udział odbiorców sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej w ogólnej liczbie gospodarstw
- udział odbiorców sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej w założonej docelowej liczbie odbiorców (czyli stan realizacji); dla sieci wodociągowej należy zakładać stan docelowy obejmujący 100% gospodarstw domowych; dla sieci kanalizacyjnej i gazowej dla każdej gminy będzie on uzależniony od analiz technicznej wykonalności i ekonomicznej efektywności
- udział korzystających ze stałych łączy internetowych – wskaźnik nie powinien maleć, a docelowo powinien zbliżyć się do poziomu 100% posiadaczy komputerów domowych
- wskaźniki sprawności funkcjonowania sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej - mierzone liczbą awarii uniemożliwiających korzystanie
- dla zagadnień oczyszczania ścieków stanem docelowym i optymalnym jest utrzymanie istniejących systemów w stanie pełnej sprawności (w tym dokonywanie stosownych modernizacji) oraz co najmniej zachowania parametrów oczyszczania
- dla zagadnień składowania i utylizacji odpadów zakłada się pełne uporządkowanie systemu i funkcjonowanie zgodnie z normami.

6. stan infrastruktury komunikacyjnej - sytuacją docelową powinno być zrealizowanie planów w zakresie realizacji nowych sieci i urządzeń, modernizacji sieci i urządzeń istniejących oraz utrzymanie bieżącej sprawności ich funkcjonowania i właściwego stanu technicznego. Stan docelowy wyznaczają istniejące obecnie i opracowane w przyszłości na podstawie monitoringu sieci, plany rozwoju. Szczegółowymi miarami zmian są:

- rosnąca długość i udział dróg o właściwych parametrach i stanie technicznym

- dostępność wszystkich miejscowości za pomocą dróg o nawierzchni utwardzonej, docelowo bitumicznej o właściwych dla klasy drogi parametrach technicznych
- zwiększenie liczby połączeń w komunikacji autobusowej (PKS i prywatnych przewoźników) pomiędzy obszarem gminy, a Świeciem, Tucholą, Osiem, Śliwicami, Laskowicami; w obliczu recesji w transporcie publicznym należy dążyć do bezwzględnego zachowania komunikacji na istniejących liniach i zwiększania liczby połączeń w miarę pojawiających się możliwości; w praktyce kilka par połączeń o dogodnych porach jest uważane za realizujące wymóg dostępności
- utworzenie bezpośredniej komunikacji autobusowej (lub codziennej kolejowej) z Bydgoszczą i Toruniem

7. stan infrastruktury społecznej - zagadnienie bardzo złożone i w wielu aspektach trudne do skwantyfikowania; w najbardziej ogólnym ujęciu - obsługa ludności w zakresie zadań własnych gminy powinna być na poziomie „satisfakcjonującym mieszkańców” i obiektywnie wysokim na tle ogólnie przyjętych standardów i w porównaniu z innymi jednostkami (gminami). Szczegółowymi miarami zmian są:

7.1. w zakresie edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym:

- zapewnienie właściwego poziomu kształcenia (miarą są tu wyniki egzaminów 6-klasistów, i gimnazjalistów oraz wskaźniki dostawania się do szkół ponadgimnazjalnych - na terenie gminy wskaźniki te powinny być lepsze od przeciętnych)
- zapewnienie dobrego dostępu do placówek, a więc nie wydłużanie czasu niezbędnego na dotarcie do placówek (dotyczy to np. dowozu uczniów)
- zapewnienie właściwego stanu technicznego placówek - a więc realizacja planów z zakresu ich modernizacji (miarą sukcesu jest malejąca liczba potrzeb)
- zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę sportową (miarą jest liczba sal pełnowymiarowych, liczba boisk, liczba urządzeń i wyposażenia w sprzęt)
- zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę do nauki informatyki (miarą jest stopień realizacji bieżących potrzeb w zakresie jakości sprzętu oraz jego liczby w stosunku do liczby uczniów)
- zapewnienie możliwości nauki 2 języków zachodnich wszystkim uczniom (preferowany angielski i niemiecki - w formie zajęć obowiązkowych lub dodatkowych)

7.2. w zakresie ochrony zdrowia:

- powszechna dostępność lekarzy specjalistów wraz z organizacją ich dyżurów w przychodniach gminnych - przy akceptowalnym czasie oczekiwania na wizytę
- powszechna dostępność na terenie gminy lekarza ogólnego, stomatologa, pediatry i ginekologa

7.3. w zakresie opieki przedszkolnej:

- dążenie do zwiększenia liczby placówek opieki przedszkolnej (przy bezwzględnym utrzymaniu istniejących)
- dążenie do objęcia opieką przedszkolną jak największej liczby dzieci
- dostosowanie liczby przedszkoli i liczby miejsc do istniejącego zapotrzebowania

7.4. w zakresie szkolnictwa dla dorosłych:

- przeprowadzanie na terenie gminy kursów i szkoleń dla dorosłych
- dofinansowanie nauki języków obcych oraz informatyki dla dorosłych

7.5. w zakresie kultury, sportu, wypoczynku i rekreacji:

- zwiększenie liczby i aktywności instytucji kultury
- utrzymywanie działalności funkcjonujących placówek i instytucji kultury i sportu, zwłaszcza bibliotek, świetlic wiejskich, klubów sportowych (w ramach klubów - istniejących sekcji) – aktualnie funkcjonujące placówki bezwzględnie nie powinny być likwidowane
- stymulowanie popytu i dostosowanie działalności do popytu
- tworzenie nowych instytucji kultury - zwłaszcza w większych miejscowościach pozbawionych obecnie bazy tego typu
- rozwój ogólnodostępnego zagospodarowania (boiska, ścieżki rowerowe, urządzenie plaży i kąpielisk)

7.6. w zakresie bezpieczeństwa publicznego:

- doprowadzenie do osiągnięcia normatywnego stanu wyposażenia w jednostkach straży pożarnej

- dalsza poprawa bezpieczeństwa ludności i mienia (zmniejszanie względnych i bezwzględnych wskaźników przestępczości)
- dalsza poprawa bezpieczeństwa na drogach – zwłaszcza na drogach wojewódzkich

7.7. w zakresie usług pocztowych i finansowych:

- zapewnienie dostępu do placówek pocztowych w większych miejscowościach (filia, agencja, itp.)
- wsparcie dla rozwoju placówek bankowych
- ułatwianie funkcjonowania firm kurierskich

8. w zakresie turystyki - podstawową ogólną miarą jest postrzeganie gminy jako obszaru atrakcyjnego, a więc zaistnienie we wskaźnikach opisujących bazę i ruch; wskaźnikami mierzalnymi są:

- liczba bazy (obiektów - noclegowych oraz innego rodzaju zagospodarowania turystycznego), liczba miejsc noclegowych (w tym w podziale na różnego rodzaju bazę oraz różnego rodzaju standard), liczba udzielanych noclegów, liczba turystów zagranicznych, liczba organizowanych imprez masowych, liczba uczestników tych imprez, liczba uczestników rejestrowanych form turystyki krajoznawczej - zakłada się, że ww. wskaźniki powinny rosnać
- liczba infrastruktury służącej obsłudze turystyki i pracowników turystyki (informacja turystyczna, promocja, organizatorzy ruchu, podmioty działające w turystyce, zatrudnieni w turystyce) – liczba powinna rosnać
- wskaźniki udziału dla ww. cech na tle województwa – powinny rosnać

9. w zakresie sytuacji materialnej ludności - podstawową ogólną miarą jest zmniejszenie liczby osób kwalifikujących się do otrzymywania pomocy ze względu na trudną sytuację materialną.

d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Skutki realizacji ustaleń Strategii nie będą mieć charakteru transgranicznego w rozumieniu art. 58 ustawy Prawo ochrony Środowiska.

e) wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy zostanie przedstawione dla dwóch aspektów:

- a) nieznane obecnie i niedające się przewidzieć przyszłe uwarunkowania rozwoju gminy, wymuszające zmianę polityk rozwoju,
- b) luki w wiedzy na temat sposobów realizacji Strategii, uniemożliwiające dokonanie w pełni rzetelnej prognozy oddziaływań ustaleń Strategii na środowisko.

Aspekt: nieznane obecnie i niedające się przewidzieć uwarunkowania rozwoju gminy, wymuszające zmianę polityk rozwoju. Strategia rozwoju gminy powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych. Ustalenia Strategii cechują się na tyle dużą elastycznością, że adaptacja na potrzeby ich realizacji nowych, pojawiających się rozwiązań technologicznych i organizacyjnych, nie powinna w większości przypadków stanowić problemu. Zakładać należy, że nowe technologie powinny mieć prośrodowiskowy charakter, więc postęp nie tylko nie będzie stanowił przeszkody w realizacji ustaleń Strategii, a wręcz będzie tej realizacji sprzyjał.

Wpływ na rozwój gminy oraz realizację ustaleń Strategii mogą mieć nieznane obecnie i niedające się przewidzieć, uwarunkowania zewnętrzne ale także wewnętrzne. Należy tu wskazać przede wszystkim:

- brak możliwości prognozowania budżetu gminy w dłuższym okresie, w tym zwłaszcza zdolności inwestycyjnych gminy,
- duże uzależnienie funkcjonowania gminy oraz jakości życia mieszkańców, od zadań własnych powiatu świeckiego - dotyczy to na przykład tak podstawowych spraw jak drogi powiatowe, szkolnictwo ponadgimnazjalne, leczenie specjalistyczne,

- brak możliwości prognozy potencjału gospodarczego powiatu świeckiego - zagadnienie to ma pośredni ale istotny wpływ także na atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność gminy,
- nieznajomość przyszłych uwarunkowań zewnętrznych, wynikających na przykład z polityki województwa lub polityki krajowej (dobrym przykładem wpływu uwarunkowań zewnętrznych na funkcjonowanie zadań własnych, jest gospodarka odpadami - wraz z pojawieniem się odgórnych przesądzeń dotyczących międzygminnych kompleksów unieszkodliwiania odpadów, gmina utraciła wpływ na kształtowanie własnej polityki w tym zakresie; innym przykładem jest objęcie części gminy siecią Natura 2000, co stwarza nowe uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania - tworzenie obszarów chronionych ma miejsce często pomimo sprzeciwów samorządów).

W polityce rozwoju gminy uwzględniać należy także inne możliwe „ryzyka”, trudne obecnie do jednoznacznego sprecyzowania.

Aspekt: luki w wiedzy na temat sposobów realizacji Strategii, uniemożliwiający dokonanie w pełni rzetelnej prognozy oddziaływań ustaleń Strategii na środowisko. Podstawowym problemem przy prognozie potencjalnego oddziaływania jest duży poziom ogólności dokumentu oraz brak szczegółowych założeń realizacji działań umieszczonych w Strategii. Obydwa wskazane problemy wynikają z charakteru Strategii i są typowe dla wszystkich opracowań tego typu. W Strategii zawiera się charakterystyki działań, które należy podjąć, ale skupia się przede wszystkim na aspekcie ich wpływu na rozwój gminy i jakość życia mieszkańców, a nie na szczegółach technicznych lub szczegółach dotyczących lokalizacji, które są bardzo istotne dla oceny oddziaływania na środowisko. Dla oceny oddziaływania na środowisko taki sposób sformułowania przedsięwzięć, jaki jest typowy dla Strategii, jest dalece niewystarczający i stanowi przeszkodę, a często wręcz barierę – precyzyjna prognoza musi opierać na znajomości lokalizacji przedsięwzięcia oraz zakresu tego przedsięwzięcia.

Przy znajomości tylko procesów i zjawisk, które będą miały miejsce w gminie, można odnosić się tylko do typowych i najczęściej spotykanych oddziaływań, towarzyszących takim procesom, ale duże jest wówczas ryzyko pominięcia istotnych szczegółów. Opracowanie w takiej sytuacji nie posiada waloru rzeczywistej prognozy a jedynie zwrócenia uwagi na oddziaływania „możliwe” lub „prawdopodobne”.

Co bardzo ważne - w przeciwieństwie do innych opracowań z zakresu rozwoju lokalnego, strategia zawiera najczęściej pełen wykaz działań istotnych dla rozwoju, a więc prognoza odnosi się do całości zagadnień, do wszystkich sfer funkcjonowania gminy. Inne opracowania odnoszą się tylko do konkretnych działań, lub do konkretnej przestrzeni i wówczas prognoza pozwala na dużo bardziej szczegółowe odniesienie się do tematu.

Powyższy ogólny charakter opiniowanego opracowania, uniemożliwił w niektórych przypadkach dokonanie nawet ogólnej prognozy lub też umożliwił tylko bardzo pobieżną prognozę możliwych oddziaływań. Zwraca się uwagę na ryzyko, iż pominięcia niektórych ważnych zagadnień – spowodowane jest to istotnymi brakami wiedzy na obecnym etapie planowania rozwoju gminy, na temat szczegółów planowanych przedsięwzięć.

f) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko do projektu Strategii rozwoju gminy Lniano. Prognoza została sporządzona w oparciu o przepisy ustawy z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199 poz. 1227), a zakres prognozy zastał uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy.

Gmina Lniano jest niewielką gminą, położoną w powiecie świeckim w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Zarówno struktury funkcjonalno-przestrzenne, jak i użytkowanie gruntów, sieć osadnicza oraz charakter krajobrazu, są charakterystyczne dla słabo zurbanizowanych obszarów wiejskich o typowo rolniczym charakterze. Powyższe uwarunkowania determinują rodzaje i natężenie oddziaływań na środowisko, które są generowane na terenie gminy - są to przede wszystkim zanieczyszczenia wód i gruntu,

powodowane działalnościami rolniczymi oraz zanieczyszczenia wód i powietrza związane z funkcjonowaniem rolnictwa (gospodarstw rolnych). Oddziaływania na wody są stosunkowo niewielkie ze względu na słaby stan rozwoju działalności pozarolniczych, a także dzięki dosyć dobrze rozwiniętej sieci kanalizacyjnej. Ogólny stan środowiska jest korzystny - nie notuje się występowania szczególnie istotnych zagrożeń i uciążliwości. Gmina nie należy do obszarów o szczególnie cennym środowisku przyrodniczym, tym bardziej, iż sąsiednie obszary prezentują znacznie cenniejsze walory - niewielka część gminy leży w granicach parku krajobrazowego, otuliny tego parku oraz obszaru chronionego krajobrazu. Od niedawna dosyć duża część gminy została włączona w granice bardzo rozległego obszaru wyznaczonego w ramach dyrektywy ptasiej sieci Natura 2000 (obejmującego Bory Tucholskie).

Strategia rozwoju gminy, dla której sporządzana jest niniejsza prognoza, ma na celu zidentyfikowanie najważniejszych uwarunkowań, problemów i potrzeb rozwoju gminy oraz wskazanie celów rozwoju wraz z usystematyzowaniem działań, które powinny być zrealizowane dla osiągnięcia celów rozwoju gminy. Oceniana Strategia rozwoju gminy Lniano jako główny cel rozwoju przyjęła „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz aktywizacja gospodarcza gminy” i ma być on zrealizowany poprzez podejmowanie działań w 5 głównych kierunkach (sferach tematycznych):

1. Rozwój gospodarczy
2. Rozwój społeczny – zasoby ludzkie
3. Rozwój społeczny – infrastruktura społeczna
4. Rozwój infrastruktury technicznej oraz ochrona przyrody
5. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy

Zaproponowano 37 szczegółowych działań, przy czym znaczna ich część (co jest ważne w prognozie oddziaływań na środowisko) nie ma charakteru inwestycyjnego, a wiąże się z działaniami edukacyjnymi, kulturalnymi, aktywizującymi lokalną społeczność, itp. Niektóre działania mają na celu poprawę sprawności i modernizację gminnej infrastruktury, a tylko część ma charakter stricte inwestycyjny, związany z ingerencją w przestrzeń i generowaniem oddziaływań na środowisko.

Podkreślić należy, że Strategia ma bardzo ogólny charakter - w procesie planistycznym stanowi pierwszy etap, w którym sygnalizuje się konieczność podjęcia określonych działań, a ich uszczegółowienie co do lokalizacji (w jakiej miejscowości?), szczegółowego zakresu przedsięwzięcia (co dokładnie ma być zrobione?), czy szczegółów technicznych realizacji (w jaki sposób zamierzamy to przedsięwzięcie zrealizować?) następuje w kolejnych „etapach” jakimi są studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, czy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, a nawet decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Ten wysoki stopień ogólności zapisów Strategii jest ważnym uwarunkowaniem utrudniającym, a czasem uniemożliwiającym sporządzenie precyzyjnej prognozy oddziaływań na środowisko - rzetelna prognoza musi bowiem uwzględniać nie tylko rodzaj działalności, które zamierza się rozwijać, ale przede wszystkim charakter poszczególnych aspektów środowiska w miejscu, gdzie przedsięwzięcie ma być zlokalizowane.

Prognozę, czyli ocenę przewidywanego znaczącego oddziaływania (bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego, stałego i chwilowego, pozytywnego i negatywnego) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000, wykonano na 2 płaszczyznach:

1. w odniesieniu do celów szczegółowych rozwoju gminy (planowanych działań). W Strategii wyróżniono łącznie 37 szczegółowych działań, które mają realizować założone cele rozwoju gminy. Poszczególne cele pogrupowano według podobieństwa charakteru, wychodząc z założenia, że działania o podobnym zakresie będą powodowały podobny charakter spodziewanych oddziaływań. Taka agregacja wpływa bardzo korzystnie na przejrzystość prognozy, ponieważ pozwala na zredukowanie liczby analizowanych

zagadnień – traktowanie każdego z działań indywidualnie, skutkowałoby znacznym zwiększeniem objętości prognozy, a jednocześnie powodowałoby występowanie bardzo licznych powtórzeń.

Prognozy dokonano dla następujących aspektów środowiska:

- a) różnorodność biologiczna,
- b) ludzie,
- c) zwierzęta i rośliny,
- d) woda,
- e) powietrze,
- f) powierzchnia ziemi,
- g) krajobraz,
- h) klimat,
- i) zasoby naturalne,
- j) zabytki i dobra kultury,
- k) dobra materialne.

2. w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiska (ocena na ile zamierzone w Strategii przedsięwzięcia wpłyną na dany aspekt środowiska); o ile w pierwszej z płaszczyzn odnoszono się do szczegółowych oddziaływań powodowanych przez różne działania, to ta płaszczyzna pozwala na całościowe spojrzenie na dany aspekt środowiska (ocena sumaryczna wpływu na to zagadnienie całości zamierzeń we wszystkich dziedzinach).

Ponadto, jako podsumowania dokonano syntezy uwzględniającej zróżnicowany charakter oddziaływań. Wykonano ją w formie tabel wyjaśniających prognozowane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne.

Spośród planowanych w Strategii zamierzeń rozwojowych, największe oddziaływania negatywne na środowisko mogą powodować:

- zamierzenia dotyczące rozwoju przedsiębiorczości - każda działalność gospodarcza w praktyce powoduje różnego rodzaju oddziaływania (ich rodzaj i natężenie zależy od charakteru działalności),
- rozwój infrastruktury - paradoksalnie, pomimo iż rozwój infrastruktury technicznej w bilansie końcowym zawsze sprzyja ochronie środowiska (gdyż wiąże się z redukcją oddziaływań), to na etapie jej rozwoju ma miejsce silna ingerencja w przyrodę (prace budowlane, prace ziemne, oddziaływanie maszyn, itp.), która może powodować (najczęściej) czasową (czasami - trwałą) degradację zieleni.

Praktycznie wszystkie planowane działania w bilansie końcowym poprawiać będą jakość życia mieszkańców (w skrajnym przypadku, lokalnie jest jednak możliwe pogorszenie warunków zamieszkania - np. poprzez realizację zakładu przemysłowego w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej), a także wartość materialną przestrzeni. Dla tych dwóch aspektów prognozuje się jednoznaczną przewagę pozytywnych oddziaływań w wyniku realizacji ustaleń Strategii.

Spośród przeanalizowanych 13 aspektów, najbardziej podatnymi na zmiany, są:

- różnorodność biologiczna – praktycznie każdy rodzaj działalności realizowanej na terenie gminy będzie powodował oddziaływania w tej sferze, przy czym większość tych oddziaływań będzie miała skutki negatywne, a tylko niektóre – pozytywne,
- gleby - praktycznie każda działalność realizowana poza terenem zabudowanym powodować będzie wyłączenia z produkcji rolnej oraz dzielenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej - nie przewiduje się jednak by było to istotne uwarunkowania o dużej skali ,

- ludzie – praktycznie każda z analizowanych działalności będzie wywierać wpływ na warunki życia, zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców gminy; zdecydowana większość oddziaływań będzie miała charakter pozytywny, ale teoretycznie możliwe są też oddziaływania negatywne,
- świat roślin i zwierząt – zagadnienia te są ściśle powiązane z kwestią bioróżnorodności, stąd podlegać będą podobnym oddziaływaniom,
- woda i powietrze – znaczna część działalności powodować będzie negatywne oddziaływania w tych dziedzinach, gdyż praktycznie każde zintensyfikowanie rozwoju na terenie gminy skutkuje negatywnymi oddziaływaniami w tych aspektach, ale jednocześnie planuje się działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń, co będzie miało skutek jednoznacznie pozytywny - co warto podkreślić oddziaływania w tych aspektach będą bardzo nieznaczne,
- krajobraz i powierzchnia ziemi - gmina ma równinny charakter i jest w znacznej części praktycznie pozbawiona lasów - każda dominanta wysokościowa będzie dobrze eksponowana i łatwo dostzegalna; szczególnie niekorzystna byłaby lokalizacja elektrowni wiatrowych (perspektywę rozwoju energetyki wiatrowej oceniono w prognozie krytycznie).

Aspektami środowiska najmniej podatnymi na zmiany w wyniku realizacji ustaleń Strategii są:

- klimat – skala lokalna nie jest w stanie generować oddziaływań mających zauważalny wpływ na klimat,
- zasoby naturalne – bardzo mało prawdopodobne jest, by ustalenia Strategii mogły wpływać na zasoby naturalne (wody podziemne oraz surowce naturalne),
- zasoby kulturowe (zabytki) – skala oddziaływań będzie niewielka (wiele zagadnień w ogóle nie ma wpływu na tę sferę), natomiast charakter tych oddziaływań będzie w większości pozytywny.

Oceniono także potencjalne oddziaływania na tereny leżące w sieci Natura 2000 - na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć, możliwe jest powstawanie negatywnych oddziaływań (głównie płoszenie ptaków, w wyjątkowo skrajnych przypadkach niszczenie siedlisk ptaków), ale na etapie funkcjonowania tych przedsięwzięć (po zakończeniu realizacji) wyklucza się możliwość takiego oddziaływania. Zabezpieczają przed tym przepisy szczególne.

Należy podkreślić, że w ocenie potencjalnych oddziaływań generowanych wskutek realizacji ustaleń Strategii, dostrzega się duże różnice pomiędzy etapem realizacji poszczególnych przedsięwzięć - gdy możliwe są krótkotrwałe negatywne oddziaływania na rośliny, zwierzęta, warunki życia ludzi (związane z pracami budowlanymi, ziemnymi, uciążliwością maszyn), a stanem końcowym - gdy spodziewana jest przewaga trwałych oddziaływań pozytywnych.

W Prognozie dokonano także analizy, czy możliwe jest zastosowanie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania ustaleń projektu Strategii, a także analizy możliwości rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii. Uznano, że Strategia jest opracowaniem o zbyt ogólnym charakterze i obejmującym całość problematyki rozwoju gminy, więc trudno proponować inną od przyjętej koncepcję rozwoju. W projekcie Strategii nie znaleziono jednak ustaleń, które generowałyby ryzyko istotnych negatywnych oddziaływań na środowisko.